

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
/ Tekoči račun pri Komunalni banki
Kranj števil. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja v
ponedeljek in petek / Naročnina: letna
600, polletna 300, mesečna 50 dinarjev.

7. april - svetovni dan zdravja

Pred osmimi leti je svetovna zdravstvena organizacija proglasila 7. april za dan zdravja. Osnovna misel za letošnji svetovni dan zdravja je geslo: »Mrčes, sokrvice bolezní.«

Bolezni, ki se širijo z mrčesom, so za večino dežel izredne važnosti, bodisi ker so pri njih močno razširjene ali pa jih vsaj ogrožajo. Te bolezni so najstarejša šiba človeškega rodu in so mu v neki meri oblikovale tudi zgodovino. Tako je močvirska mrzlica igrala pomembno vlogo pri razvoju in propadu nekaterih civilizacij, kuga in rumena mrzlica sta nekajkrat zahtevali ogromne žrtve, epidemije tifusa pa so odločile prenekatere vojaško bitko. Bolezni, ki jih prenaša mrčes, so uničile prebivalstvo številnih rodovitnih pokrajin in spravile v nevarnost človekov obstanek ne samo v tropskem predelu, marveč tudi v zmernem pasu.

Večji del teh bolezni so ljudje poznali že dolgo dobo, vendar je komaj šestdeset let od tega, kar so znanstveniki začeli sumiti, da utegne njih širjenje posredovati mrčes. Šele v začetku tega stoletja so po vztrajnem raziskovanju to zanesljivo ugotovili.

Toda o kakem hitrem napredku pri uničevanju mrčesa dolgo ne moremo govoriti. Med zadnjo vojno pa so iznašli sredstva z dolgotrajnim učinkom, od katerih je najbolj znan »Ditit«. Njihova lastnost je, da ostanejo smrtonosna za mrčes tudi več mesecev po uporabi. Toda ugotovili so, da ponekod elasti domača muha, vrste ščurkov in stenic dosežejo proti tem kemičnim preparatom nekakšno odpornost, če delujejo nanje več let. Druga velika nevarnost pa je v tem, da mnogo bolezni, ki jih prenaša mrčes, po vsej verjetnosti razsaja tudi med divjimi živalmi. Te so potem nekakšen rezervoar za okuženje.

Svetovni dan zdravja nas opozarja, da teh bolezni še nismo uspeli dokončno premagati, da pa jih bomo obvladovali čedalje bolj, če bomo še naprej z združenimi silami nastopali proti skupnemu sovražniku.

Od 15. do 22. aprila bodo v Tržiču zbori volivcev

Na zadnji seji je Občinski ljudski odbor v Tržiču ponovil svoječasni sklep, da se v Tržiču takoj ustanovi samostojna komunalna banka. Istočasno je tudi imenoval upravni odbor banke.

Za direktorja Tržiške »Bom-bažne predilnice in tkalnice« je imenoval tovariša Galofa, dosedanjega direktorja tovarne »Sukno« v Zapužah.

Zaradi priprav družbenega plana občine za tekoče leto je občinski ljudski odbor sklenil, katere trgovine, gostinske obrate in obrtna podjetja oziroma obrtne delavnice bo pavšaliral. Za komunalno podjetje je odbor proglasil »Pekarijo Tržič«, ki je bila doslej obrtno podjetje, obenem pa so bile dosežane ustanove »Javni vodovod«, »Uprava javnih zemljišč« in Javna klavnica proglašene za komunalna podjetja. Odbor bo zahteval od Gozdnega gospodarstva Kranj, da razglasi poslovno enoto, ki je na področju občine Tržič za poslovno enoto s samostojnim obračunom.

OB VOLITVAH

V delavske svete je izvoljenih več mladincev in žena —
Dobro delo samoupravnih organov tudi v manjših
podjetjih — Nezakonitosti in birokratske težnje

Precej delovnih kolektivov na Gorenjskem je že izvolilo nove delavske svete. Drugi bodo to opravili v teh dneh.

Bežen pregled nam pove, da so bile z malo izjem volitve povsod skrbno pripravljene. V delavske svete in upravne odbore so bili izvoljeni po večini najboljši člani kolektivov. Razveseljivo je tudi, da so se v novih samoupravnih organih uveljavili v večji meri kot doslej mladinci in žene, predvsem v nekaterih podjetjih tekstilne industrije (Inteks Kranj), pa tudi drugod (Planika Kranj). Ob takem razporejenju in ob takih rezultatih je prav gotovo osamljen primer »Plamena« v Kropi, kjer se je pod plaščem socialne demagogije vtihotapilo v delavski svet precej ljudi, ki doslej razen kritiziranja niso kdoli storili za podjetje in za skupnost. Ob tem pa so seveda izpadli dobri člani kolektiva, ki nikdar niso gledali le nase, marveč so vedno upoštevali tudi interese ožje in širše skupnosti.

Podatki, ki so doslej na razpolago, kaže, da se je začelo delavsko upravljanje močno uveljavljati tudi v manjših podjetjih, kjer je bilo doslej marsikje precej šibko: pod vplivom uprave — ali upravnika — najrazličnejših anarhističnih tendenc (šušmarjenje itd.), socialnih demagogov in podobnih. Pred kratkim se je v krojaškem podjetju »Kroj« primerilo, da so hoteli predsednika delavskega sveta celo odpustiti iz podjetja samo zato, ker je popolnoma upravičeno kritiziral nekatere pomanjkljivosti.

Za primer dobrega dela delavskega sveta lahko vzamemo podjetje »Kovinar« v Kranju. Do pred kratkim je bil ta delavski svet le več ali manj na papirju. Zato je tudi prišlo do najrazličnejših malverzacij in šušmarjenja, kar vse je spravilo podjetje na rob propada. Ko so izmenjali direktorja, se je stanje bistveno popravilo. Ne dvomno je k temu mnogo prislo skupnemu sovražniku.

J. V.

Plenum Okrajnega odbora SZDL

KRANJ, 5. APRILA.

Jutri, v petek, 6. aprila, bo zasedal v Kranju razširjeni plenum okrajnega odbora Socialistične zveze. Razpravljali bodo o problemih delavskega upravljanja v okviru izvajanja smernic nove gospodarske politike. Poročilo sekretariata Okrajnega odbora SZDL bo prebral tovariš Miran Košmelj.

Podrobnosti o plenumu bomo objavili v prihodnji številki.

pomogel delavski svet, ki se je uveljavil in je aktivno začel delati. Na njegovo pobudo so doslej normirali že preko 90% vseh delovnih mest v podjetju. Plan proizvodnje za letošnje leto je za 60% večji od lanskega. Sušmarjenje v podjetju so popolnoma odpravili. itd.

Kljub temu, da so se delavski sveti skoraj povsod letos okrepili, da se je v vsakem pogledu izboljšala njihova struktura, pa je prišlo do izraza tudi nekaj pomanjkljivosti.

Ponekod se je s strani uprave hotelo za vsako ceno zadržati na vodilnih mestih v delavskih svetih in upravnih odborih dosedanje predsednike, češ da so se oni že »navadili«, da se »da z njimi delati« itd. Na vsak način je prav, da se ljudi, ki so bili na vodilnih položajih v naših samoupravnih organih in pri tem dobili že določene izkušnje, še naprej usposablja. Razveljani mehanizem našega družbenega upravljanja nudi dovolj priložnosti za njihovo nadaljnje delo in uveljavljanje. Ni pa prav, da položaj predsednika delavskega sveta in upravnega odbora ostane kar v več mandatih dobah zapored v istih rokah. S tem se daje priložnost za birokratizacijo teh ljudi — in s tem morda samoupravnih organov v celoti. Imamo primere, ko je dosednji predsednik delavskega sveta — ki bi lahko še kako tvorno sodeloval v novem delavskem svetu, v katerega je bil tudi izvoljen — samo zato, ker ni bil znova izvoljen za predsednika, zapustil delavski svet in v njem noče več delati.

Zaradi več ali manj istih vzrokov so bila mnogokje kršena zakonska določila. V zakonu o delavskih svetih je jasno poudarjeno, da ne sme biti član kolektiva izvoljen v delavski svet in upravni odbor več kot dvakrat zaporedoma. Toda, nekaj je primerov, ko so nekatere člane delavskih svetov in upravnih odborov letos izvolili že tretjič. V najboljšem primeru to ni vzgojno in kaže na skromne kadrovske sposobnosti tistih, ki so predlagali take liste. V

teh primerih bi bilo treba smeleje poiskati nove ljudi, ki bi bili pripravljeni delati v samoupravnih organih. Posebno bi se bilo pri tem treba opreti na mladino.

—Ik

Propaganda in turizem

Sklad za propagando turizma bo lahko pospešil razvoj
te gospodarske panoge

Misel o lastnem vzdrževanju v gospodarstvu dobiva pri nas čedalje večji in tehtnejši poudarek. Doba administrativnega vodenja gospodarstva, kjer je vse odvisno od tega, kar bodo ukrenili »zgoraj« in koliko denarja »bodo dali« za neko določeno stvar, je za nami. In prav je tako. Sedanji položaj v gospodarstvu, ko prihaja iniciativa neposrednih proizvajalcev vse bolj do izraza, so narekovali objektivni pogoji, predvsem pa sam napredek proizvodnih sil.

Težnja po samovzdrževanju ne postaja le pobožna želja, temveč vedno bolj nujni gospodarski imperativ.

Tako bo polagoma v vseh gospodarskih panogah. Seveda s tem ni rečeno, da družba v bodoče ne bo gmotno podpirala razvoja in gradnje posameznih objektov in kapacitet, vendar je in vedno bolj bo odvisna ta živahnost od lokalne iniciative in potreb. Zato se bodo morale gospodarske organizacije na določenem področju, v lokalnem merilu, še trdneje povezati med seboj za izpolnitev nekih nalog oziroma teženj.

SKLADI ZA PROPAGANDO TURIZMA

Res je. Turizmu smo doslej posvečali vse premalo pozornosti. Iz razumljivih razlogov. Vendar bo družba slej ko prej morala pomagati — in tudi bo — turizmu kot gospodarski panogi, ki je lahko zelo donosna. Toda zlasti v turizmu je prav lokalna iniciativa potrebna in nujna.

Morda je v tem oziru pomemben skok naprej predvidena ustanovitev posebnega sklada za pospeševanje turizma.

Brez dobre propagande ne

PRVE BRAZDE SO ŽE ZORANE

sezono tudi za 40% več blaga kot v »mrtvih« mesecih.

To je zgolj trgovina. Prav tako je z gostinstvom in obrtjo.

Torej: če ima nekdo od turizma korist, je prav, da to dejavnost tudi podpre. Saj bi se vloženi denar za propagando turizma vračal v drugi obliki, v prvi vrsti zopet trgovini, gostinstvu in obrti.

Na občnem zboru Gostinske zbornice, ki je bila pred dnevi, so člani izglasovali prispevek za propagandni sklad, ki se bo stekal od zvišane članarine. Občni zbor Trgovinske zbornice pa kljub živahni razpravi o tem ni dal končnega zaključka. O skladu za propagando turizma bodo vsekakor razpravljali tudi na skorajšnjem občnem zboru Obrtne zbornice.

Začetek vsekakor ni lahak. Zlasti še, ko gre za denar. Toda začetje je treba, čeprav v najskromnejšem obsegu.

I. AUSEC

Občinska konferenca SZDL v Bohinju

Bohinj, 5. aprila.

Danes popoldne ob 17. uri se je začela v Bohinju občinska konferenca Socialistične zveze. Referat o delu SZDL v preteklem letu je imel predsednik občinskega odbora SZDL tov.

Janez Arh. Ko to poročamo, konferenca še traja. Podrobno-sti bomo objavili v ponedeljkovi številki.

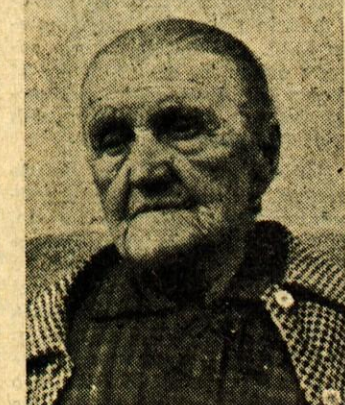
Referat o delu SZDL v preteklem letu je imel predsednik občinskega odbora SZDL tov. Janez Arh. Ko to poročamo, konferenca še traja. Podrobno-sti bomo objavili v ponedeljkovi številki.

Naš razgovor

Najstarejša kroparska kovačica pripoveduje

za svoje delo, mi je takole odgovorila:

»Delala sem pri več gospodarjih, bil pa je eden bolj od zlodja kot drugi. Najbolj pa me je

POGROŠARJEVA KATRA

»okrog prinašal« Magušarjev Joža. Imel je povsem svojo računico, jaz pa se nanjo nisem razumela. Za goldinar je narisal cel krog, za pol goldinarja pol kroga, za 10 krajcarjev dolgo črto, za 5 krajcarjev krajšo in ko je prišel dan plačila, so se vse črte skrajšale. Zgodilo se je, da sem nekoč, ko je pri plač odbil še za hrano, prinesla domov samo 2 krajcarja.

O jej, o jej, kako je bilo včasih hudo,« je zavzdihnila.

1904. leta pa so kroparski in sedanji kamnogoriški žebjarji stavkali. Še isto leto so ustanovili žebljarsko zadrugo. »Od tedaj dalje pa smo bili po pravici plačani za svoje delo,« je z zadovoljstvom dejala Pogrošarjeva Katra.

Žeblje je prenehala kovati, ko je bila stara 62 let. Od tu dalje pa se prične njeno bedno življenje.

»Kmalu po osvoboditvi pa je tovariš Tito obiskal našo Kropo. Že dlje časa sem si tako želela govoriti z njim. Kako sem bila vesela, ko je prišel med nas. Takrat sem z njim tudi govorila in to je bil moj najsrečnejši dan v življenju. Povedala sem mu, kako je z menoj, da sem sama, on pa mi je obljubil, da bo kmalu bolje. No in res, danes dobivam podporo, tako da se na stara leta lahko preživljam.«

Skoraj vse življenje se je Pogrošarjeva Katra trudila, da bi imela pošteno življenje. Toda nekdanji si tega s trdim delom ni mogla zaslužiti. Šele ko je prestopila 80. leto, so se ji nasmehnili boljši in srečnejši dnevi.

FaBo

Športno udejstvovanje naj
postane množično

Na zadnjem zasedanju OLO je bil imenovan svet za šport in telesno vzgojo in se je pred dnevi sestal in razpravljalo o najbolj perečih problemih na tem področju. Že v osnovi se bo treba zavzemati, da v okrajnem in ostalih svetih in komisijah ne bodo obstojale težnje po klubstvu, ker bi to samo škodovalo delu sveta. Čuti se namreč potreba, da bo nujno tudi pri občinah formirati svete za šport in telesno vzgojo, to zlasti v Kranju, Jesenicah, Trzinu in Škofji Loki, v ostalih občinah pa bi se ustanovile komisije pri svetu za kulturo in prosveto.

Društvena problematika v 25.000 člani, to se pravi, da vsak okraju je namreč izredno pestr, saj je na celotnem področju 190 različnih društev z nad

devet različnih samostojnih športnih organizacij, kar vse nam dokazuje, da bo tudi v občini problematika izredno pestr in zahteva resnejšega in družbenega proučevanja in dela. Člani sveta so se tudi strinjali s tem, da se v merilu okraja ustanovi Zveza športov, ki bo povezovala vse športne in telesno-vzgojne organizacije, koordinirala delo in konkretno skrbela za to, da različne oblike športa zajamejo čim širši krog mladine in delavcev iz podjetij. Mnogo je bilo govora tudi o telesni vzgoji na šolah. Sedanje stanje je namreč tako, da se ta panoga dejavnosti zanemarljivo, ki je zato predviden, se čisto koristi za druge predmete. V osnovi pa se postavlja nujna potreba, da pričenmo na šolah z obveznim enotnim sistemom telesne vzgoje in šole tista mladina, ki bo šla skozi tak sistem se bo kasneje uspešno razvijala v ostalih panogah športa. Na šolah tudi primanjkuje učiteljev za telesno vzgojo, so pa na drugi strani tudi taki primeri, da nekateri prosvetni delavci gredo skozi enomesečni tečaj, kasneje pa praktično ne delajo. Športnih objektov še marsikje primanjkuje in bi bilo v doglednem času treba v ta namen osigurati določena finančna sredstva. Toda napačna so mišljenja nekaterih, da so le sredstva osnova. Marsikaj se da napraviti zlasti s prostovoljnimi delom mladine, ki kaže zlasti v letošnjem letu velik interes za delavske akcije. O tem bo treba razmisliti in zemeljska dela opraviti predvsem s prostovoljnimi delom mladine. Svet si je zadal naloge, da izredno široko problematiko svoje dejavnosti prouči, je sistematično in podvzema določene ukrepe, ki bodo vodili k temu, da telesna vzgoja in šport postane čim bolj množična.

M. R.

„LAHKO JIM JE ŽAL“

Zdravstveno prosvetni tečaji RK ženske
mladine na Gorenjskem

Zdravstveno higienska zaostanost ljudi je vzrok mnogih nesreč, slabe volje, razrvanosti v družinah in bolečih ločitvah zakonov, kjer je žena najbolj prizadeta. Zato prireja RK po vsej državi zdravstveno prosvetne tečaje za dekleta.

Na Gorenjskem je bilo letos organiziranih 38 takih tečajev, ki jih obiskuje preko 700 deklet. Po letošnjem učnem programu so se dekleta učila najpotrebnejšega o negi dojenčka, o nosečnosti in pripravi za porodo, o negi bolnika, pa tudi o vsem, kar je treba vedeti, da

se ustvari zdravo zakonsko življenje.

Letošnji tečaji so bili pestrejši in kvalitetnejši kakor doslej, saj je Okrajni odbor RK nabavil najmodernejša sredstva (diapozitive, flanelgrame in pripomočke za prikazovanje nege bolnika), in jih dal na razpolago predavateljem — zdravstvenim in prosvetnim delavcem. Razen tega pa je organiziral za predavatelje 3 seminarje, ki so jih vodili najboljši zdravstveni strokovnjaki.

Organizacija RK je napravila vse, da bi tečaji dekletom kar največ koristili. To bodo tudi tečajnice radi potrdile. Pridobljeno znanje bodo lahko posredovale okoli in tako postale dobre aktivistke RK. — Mnogo deklet pa se premalo zaveda, da se je za zdravo in znošno življenje treba neprestano učiti in izkoriščati možnosti za pridobivanje znanja, kjer se le da. »Lahko jim je žal!« so govorile pametnejše, »koliko bi rade dale, da bi znale, ko bodo rabile, pa tedaj ne bo več časa za to.«

V splošnem pa moramo reči, da so bila dekleta zelo zadovoljna s temi tečaji in so na njih mnogo pridobila za življenje. Okrajnemu odboru RK in skupnosti zato ni treba biti žal precejšnjim izdatkom za te tečaje.

I. S.

Šola za starše

V četrtek, 5. aprila, so začela v Kranju predavanja o vzgoji otrok. Skupno bo 10 predavanj. Predavanja bodo vsak tork ob 20. uri v zgornji dvorani Sindikalnega doma, predavali pa bodo najboljši pedagoški in zdravstveni delavci.

Na predavanjih se bodo starši seznanili z najsodobnejšimi načeli vzgoje otrok. Zveza ženskih društev, ki ta predavanja organizira, vabi k obilni udeležbi.

17. seja ObLO Jesenice

Izvolili so svet za telesno
vzgojo in šport

Jesenice, 5. aprila. Danes popoldne je bila na Jesenicah 12. seja Občinskega ljudskega odbora Jesenice. Na zasedanju so sprejeli poslovnik občinskega ljudskega odbora, potrdili poslovni svetov, sprejeli spremembo statuta občine, izvolili Svet za telesno vzgojo in šport ter potrdili odlok o zaračunavanju vodarine, odlok o višini

zakupnine zemljišč splošnega ljudskega premoženja, določili so pavišaliziranje nekaterih gospodarskih organizacij in sprejeli odlok o ustanovitvi kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš, potrdili pravila tega sklada in sprejeli odlok o občinskem in krajevnih praznikih.

Ljudje in dogodki

MARJANIN OPOMIN

Guy Mollet kritizira sedanjo politiko Zapada

PRETEKLO SREDO je ameriška revija »US News and World Report« objavila intervju s predsednikom francoske vlade Guy Molletom. Ta razgovor ni zanimiv samo zato, ker v njem francoski ministrski predsednik na nov način obravnava pot k mednarodni pomiritvi, marveč je zanimiv predvsem zato, ker — kakor so ocenili njegov intervju londonski politični krogi — v njem kritizira osnovna načela zapadne zunanje politike. Doslej je bil vrstni red vprašanj, ki bi jih bilo treba rešiti na poti k mednarodnemu sporazumu in svetovni pomiritvi, za atlantske zaveznike naslednji: najprej združitev Nemčije, nato vzpostavitev varnostnega sistema in nazadnje razorožitve. Guy Mollet je ta vrstni red obrnil. On pravi: »Če obstoja kakršnakoli možnost, da Rusi pristanejo na združitev Nemčije, se le-ta lahko ostvari v okviru splošne svetovne razorožitve. Težko si je zamisliti združeno Nemčijo v obdobju oborožitve, predvsem v sru Evrope...«

ZA NOVE ODNOSE MED
RAZVITIMI IN NERAZVITIMI
DEŽELAMI

SPREMENBA VRSTNEGA reda v obravnavanju ključnih

mednarodnih problemov je seveda vzbudila nezadovoljstvo v britanskih političnih krogih.

Bolj zanimiva za nas pa so nadaljnja izvajanja francoskega premiera. Ko govori o dajanju ameriške pomoči nerazvitim deželam, poudarja, da se pri teh ni dosti pazilo, kako se ta pomoč daje. Pozabilo se je na star pregovor, ki pravi, da »način, na kateri se daje, pomeni več od tistega, kar se daje.« Guy Mollet, pravi: »Amerikanci so s svojim načinom dajanja pomoči uspeli ostvariti nekaj, kar je podobno mrznji... To ne izvirajo iz stališča zunanje ministrstva, marveč iz dejstva, da so podrejeni organi dajali pomoč na prezirljiv in protektorski način. Vsi so več ali manj izkoristili to pomoč za dajanje nasvetov. Oni so dajali nasvete kot starejši brat. To pa ni način za dobivanje prijateljev.«

Nadalje pravi Mollet, da je po njegovem mnenju boljše dati manj, s tem da se pri tem ne zahteva za zameno neke koncesije, kot pa dati veliko in pričakovati zato protiusluge. »Francoska vlada pod vodstvom socialistov ne namerava prekiniti svoje zveze z Anglijo in Amerikanci,« je nadaljeval g. Mollet, »toda pripravljena je,

da jim pove: »Če bomo nadaljevali na ta način, bomo izgubili igro.«

Zanimiva je tudi ugotovitev francoskega ministrskega predsednika o ponašanju nekaterih današnjih ameriških funkcionarjev v nekaterih evropskih državah. Dejal je: »Vi imate ljudi, državnike, ki so dostojni v svojih nalogah, dostojni da inspirirajo današnji svet... Ali nekateri nižji funkcionarji, ki jih pošljate v Francijo in v Alžir in ki prinašajo ameriško prst na svojih čevljih, se ponašajo pri nas kot da so v svoji hiši in s tem škodujejo ugledu ZDA. Oni dajejo lekcije celemu svetu. To pa je stvar, ki ljudem ni dosti všeč... Uverjam vas, da je odnos teh vaših ljudi skrajno neverjeten.«

Nedvomno zgornje besede francoskega ministrskega predsednika dovolj zgovorno povedo, da je za vedno minilo obdobje protektorstva in tutorstva s strani »starejših bratov«, pa naj bo ta starejši brat iz Vzhoda ali Zahoda. Težnja vseh dežel in vseh ljudstev za enakopravnostjo in nacionalno samostojnostjo je izbrisala in vse bolj briše iz slovarja mednarodnih odnosov pojme iz obdobja klasičnega kapitalizma in kolonializ-

ma. Najaktualnejše vprašanje današnje sveta je izglajevanje razlik med razvitimi in nerazvitimi državami, vzpostavitev nove mednarodne delitve dela. V interesu razvitih držav je, da ta proces pospešijo, ker le na ta način se bodo lahko izmuzale iz protislovij v svoji lastni ekonomiki.

GOSPODARSKE ZVEZE
NAJ ZAMENJAJO
VOJAŠKE PAKTE

GLEDE POMOČI nerazvitim deželam, se je francoski ministrski predsednik Guy Mollet zavzel za kolektivno akcijo preko Organizacije združenih narodov, atlantskega pakta ali katerekoli druge regionalne organizacije. S tem v zvezi je pravzaprav spet začel vprašanje, ali je sploh še kakršnekoli vzrok, ki bi opravičeval obstoj atlantskega pakta, južnoazijskega pakta in drugih podobnih paktov kot izključno vojaške organizacije. Idejo o postopnem prenašanju teh vojaških paktov v gospodarske, kulturne in socialne zveze držav članice, je sprožil že italijanski predsednik Gronchi za svojega obiska v Združenih državah. Ponovna slična izjava francoskega ministrskega predsednika kaže, da železna logika mednarodnega razvoja vse bolj nujno zahteva tako rešitev kot edino možen in realen izhod iz slepe ulice, kamor so zašli vojaški pakti, spricho popuščanja mednarodne napetosti.

—ik

Glas naših bralcev

Ali nam je vse prav?

Marsikaj nekoristnega in celo škodljivega se dogaja v družini upokojencev. V Predvorju predsejajo temu društvu tovariš Pernuš F. iz Hraša, ki zaradi zapostavljanja borcev zasluži vso grajo. Prav tako njegovi sodelavci. V začetku decembra lanskega leta so člani na seji predlagali podelitev zimске pomoči težje bolnim upokojencem in med njimi sem bil tudi jaz. Pet let sem že bolan in nesposoben za vsako delo. Tov. Pernuš, ki je prevzel denar od socialnega skrbstva v Kranju, ga je še isti dan razdelil, toda neupravičeno. Nekateri, ki so

bili na seznamu, je izpustil in delil denar brez vednosti članstva in še do danes se ni izvedelo, kdo so bili tisti »najbolj potrebni«. Dobro pa vem, da od treh partizanskih borcev, ki živijo v težkih pogojih in so v največji meri upravičeni do pomoči s strani skupnosti, ni nihče prejel ničesar.

Tovariš Pernuš prav gotovo ne bi smel imeti takih pooblastil, saj je nazadnje miselnosti in se noče sprijazniti z zahtevami članstva. Brez vednosti ljudstva nima nihče pravice razmetavanja skupnega denarja. Ali smo res tako ravnodušni do takih ljudi, ki nam skušajo le škodovati? Tovariš Pernuš je n. pr. 8. marca izplačeval zimsko pomoč v strogi tajnosti. Šele po dolgem povpraševanju sem izvedel za dva taka primera in vsakomur je bilo naročeno, naj molči. To more delati samo oseba, ki je nasprotna naši socialistični ureditvi in bo moral za svoja dejanja dajati odgovor ljudstvu. Partizanski brci tega ne bomo gledali mirno. Prav je, da se vprašamo, čemu je bilo treba upokojencem v Predvorju tisoč litrov vina. Kot da ni nobene večje potrebe. Za praznovanje noveletne jelke nismo dobili niti dinarja in gotovo ga tudi za Mavrovo ni bilo.

Franc Zibelnik

Še enkrat
o „puritanizmu
v samskem
domu...“

K članku v 24. številki vašega lista navajamo nekaj pripomb oziroma pojasnil.

Zelezarna Jesenice ima za samce posebne domove in v njih stanujejo izključno neporočeni delavci oziroma taki, ki nimajo svojih družin na Jesenicah. Uprava samskih domov ne dovoljuje ženskih obiskov po spalnicah, možni pa so ti obiski v obsežnih in čistih jedilnicah. V sobah obiskov ni mogoče dovoliti, ker stanuje v njih po več delavcev, ki delajo v različnih izmenah. Zato potrebujejo počitek podnevi. Bili so nadalje tudi že primeri, ko so bile posledice ženskih obiskov prepričljive in tatvine. Dogodilo se je, da je delavca obiskala ženska v sobi in sta potem obadva pobegnila preko meje. Samske sobe so postale čisto družinsko stanovanje, ker se nekatere ženske, poročene in neporočene, niso hotele umakniti. V samskih domovih je tudi veliko delavcev, ki še niso stari 25 let (16 do 20 let starosti in 248 od 21 do 25 let), zato trditev pisca, da so vsi stari nad 25 let, ni točna.

Zelezarna Jesenice

Dopisujte v
„Glas Gorenjske“

Težave abonentov v Škofji Loki

Abonent po menzah so mnogokrat izročeni v oskrbo bolj ali manj dobrim upravnikom. Zadnje čase imajo precejšnje težave abonenti v Škofji Loki.

Nedavno tega je bila v »Kroni« nameščena nova upravnica (bivša lastnica), ki se je kaj hitro znašla in uvedla nov red: z miz so zginili solniki, zobozrebc, cena obrokom se je dvignila za več kot 10% in kruh je bilo treba posebej naročiti in plačati. Razen tega se je znižala kvaliteta hrane. Vse to pravi v času, ko se na vsakem koraku borimo za ustališe cen. Na vprašanje, zakaj taka podražitev, so dobili abonenti odgovor: »Podražitev je v mejah zakonitosti!« Večina abonentov je za-

radi takih pogojev restavracijo »Krono« raje zapustila.

V bližnji menzi skrbi kuharica razen telesnega še za »dušni bingor« abonentov. Ze večkrat se je pripetilo, da so morali leti ob nedeljah proti svoji volji poslušati oddaje tuje radijske postaje. Vsi dosedanj ugovori niso zalegli. V nedeljo dopoldne, ko je radio Ljubljana prinašala lepe narodne pesmi, te uslužbencem verjetno niso bile všeč, zato je kuharica hitro zavrtela gumb aparata na avstrijsko postajo, ki je prenašala mašo.

Te primere objavljamo le zato, da bi se opisane razmere uredile v zadovoljstvo vseh.

-r-

V Kamniku 228 milijonov za socialno zavarovanje

**Zbori zavarovancev niso uspeli - Skoro milijon izdatkov zaradi malomarnosti
pri odjavah - Velik izpad narodnega dohodka**

Podružnica Zavoda za socialno zavarovanje v Kamniku je v preteklem letu stremela za čim doslednejšim izvajanjem zakona o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev, za pravilnim izvajanjem uredbe o finansiranju socialnega zavarovanja in reševanju splošne zdravstvene problematike. V težnji, da se zavarovanci kar najbolj seznanjajo s pravicami in dolžnostmi, ki jim jih daje naša socialna zakonodaja, je bil sprejet sklep, da se po vseh kolektivih skličejo zbori zavarovancev. Vendar sklep ni bil v celoti izveden, ker je bilo sklicanih samo šest zborov. Tako je bil le del zavarovancev seznanjen s problemi socialnega zavarovanja. Pač pa bo brez dvoma pokazal dobre rezultate seminar za uslužbence podjetij, ki opravljajo posle iz socialnega zavarovanja. Doslej ni bilo skoro podjetja, ki bo v določenem roku izvršilo prijave ali odjave zavarovanca, pa tudi delo pri invalidsko pokojninskih zahtevkih in otroških dodatkih, ni šlo zadovoljivo od rok.

Na območju podružnice zavoda za socialno zavarovanje v Kamniku je bilo ob koncu preteklega leta 5.235 zavarovancev, in sicer v industriji 3.401 ali 65%, v neindustrijski dejavnosti pa 1.834 ali 35%. Iz tega se vidi, da je industrijska dejavnost še enkrat močnejša. Največ zavarovancev je bilo zaposlenih v lesni industriji 1.096 («Stola»), v kovinski pa 761. V neindustrijski dejavnosti je na prvem mestu gradbeništvo z 1380, nato pa državni organi in ustanove z 263 zaposlenimi. Povprečno pa je bilo mesečno zaposlenih 5.095 zavarovancev, in sicer 3.027 moških in 2.068 žensk. Procent ženske delovne sile je precej visok (41%), bil bi pa še višji, če ne bi bila vsa industrija skoncentrirana v mestu, kamor žene — matere iz daljne okolice ne morejo prihajati na delo. Pretežna večina zaposlenih je mlajših od 36 let ali v najboljši delovni dobi. Izraženo v odstotkih, je med letniki 1920 do 1941 67,2% zavarovancev. Mladine je od skupnega števila zavarovancev 37,6%.

Zavarovancev zaposlenih pri zasebnem sektorju je bilo ob koncu leta 345, in sicer 214 moških in 131 žensk, od katerih je 45 prijavljenih kot gospodinj-ske pomočnice. Pri delodajalcih zasebnega sektorja je bilo še vedno nekaj primerov netočnega prijavljanja mesečnega obračuna realne mezde. Ker

podružnica izplača zavarovancem v staležu nezmožnih pripadajoči znesek nadomestila plače po prejemkih, ki jih prijavljajo njihovi delodajalci, je bil zato marsikateri zavarovane prikrajan.

Zaradi netočnega prijavljanja in odjavljanja zavarovancev je bilo mnogo podjetij prijavljenih sodniku za prekrške. Samo v drugi polovici leta znaša število prepoznih prijavljenih dni delavcev 11.876, prepoznih odjavljenih pa 8.071. Naknadni prispevek socialnega zavarovanja, ki ga bodo morala podjetja zaradi malomarnosti pri odjavah plačati za 8.071 delovnih dni, znaša okrog 950.000 din. Ti strogi, a zakoniti ukrepi, naj bodo opomin podjetjem, da na delu socialnega zavarovanja zaposlijo sposobne uslužbence, ki ne bodo preobremenjeni z drugim delom.

Število bolnih, za delo nesposobnih zavarovancev ter porodnic, ki gredo v breme socialnega zavarovanja, je bilo povprečno na mesec 301, ali skupno v letu 1955 3.619 zavarovancev. V breme podjetij in ustanov je bilo sprejetih v bolniški stalež 3.479 zavarovancev, od tega 570 zaradi obratnih nesreč.

Število zaradi boleznih izpadlih dni, ki gredo na račun socialnega zavarovanja je bilo 68.287. Za njih je bilo dela nezmožnim zavarovancem izplačanih 18.850.658 din. V breme podjetij je bilo izgubljenih dni zaradi boleznih 17.022. Skupno število primerov boleznih, ki gredo na račun socialnega zavarovanja in podjetij, je bilo 7.780 din, kar pomeni, da je bil vsak zavarovane bolan 1,5 krat. Skupno izgubljenih dni zaradi nezmožnosti za delo je bilo 85.309, kar pomeni, da je vsak zavarovane bolehal povprečno skoro 17 dni. Povprečno mesečno število staleža bolnih je bilo 365 ali 3,54%, pri čemer niso vštete porodnice in doječe matere. Zato je odstotek staleža bolnih pod republiškim povprečjem, ki znaša 4%. Izpadli dnevi zaradi vseh boleznih, se pri narodnem dohodku odražajo v vrednosti 597 milijonov dinarjev.

Visok izdatek socialnega zavarovanja v območju podružnice predstavljajo potni in prevozniki stroški, ki znašajo 2.585.499 din. V primeru z letom 1954 so znatno narasli. Čeprav od maja dalje posluje pri zdravstvenem domu v Kamniku specialistična

ambulanta, voženj do zdravnikov specialistov v Ljubljano ni nič manj. Potemtakem je pridobitev specialistične ambulante v Kamniku le v tem, da so delno razbremenjeni zdravniki splošne prakse v delu in odgovornosti ter da je več zavarovancev pregledanih od zdravnika specialista.

Za opremo novorojenčkom, za pogrebne stroške in posmrtnine je bilo izdanih 2.569.670 din. Zavarovancem se je lani rodilo 296 otrok.

Število koristnikov otroških doklad stalno narašča. Lani je bilo povprečno na mesec izplačanih otroških dodatkov za 1.394 otrok. V letu 1955 je bilo izplačanih 89.697.856 din otroškega dodatka.

Invalidnino prejema 100 koristnikov, starostno pokojnino 691, družinske pokojnine pa 456 koristnikov. Skupno torej 1.247 koristnikov prejema na leto 78.741.684 din.

Skupaj je izplačala podružnica socialnega zavarovanja v Kamniku v letu 1955 iz sklada za zdravstveno zavarovanje, za otroško dodatke in pokojnino 228 milijonov 610.438 din.

Z.

Aktualna tema: STANOVANJSKI PRISPEVEK

Po Uredbi za izvrševanje zakonov o stanovanjskem prispevku, objavljeni v 6. številki Zveznega uradnega lista letos, morajo vplačevati vse gospodarske organizacije, banke, hranilnice in zavarovalnice, državni organi in zavodi, družbene organizacije, zadrage, civilno pravne osebe, privatniki, ki zaposlujejo tujo delovno silo in vsi ostali, ki izkazujejo izplačane plače, ki so osnova za plačevanje prispevka za socialno zavarovanje, v občinske kreditne sklade stanovanjski prispevek za zidanje stanovanjskih hiš. V osnovu za izračun prispevka, so vključene plače v vseh oblikah, stalni dodatki, honorarji ali stalne nagrade.

Višina prispevka, 10% od vseh izplačanih plač bo ustvarila pri občinah, v katerih imajo sedež gospodarske organizacije, znatne zneske, namenjene za zidavo stanovanjskih hiš.

Uredba predvideva namreč, da se mora vplačevati znesek v kreditni sklad tiste občine, kjer ima gospodarska organizacija oziroma drug organ, svoj sedež. S tem določilom je hotel uredbodajalec usmeriti bodočo izgradnjo stanovanjskih hiš delavcev in uslužbencev na kraje, kjer imajo njihove gospodarske organizacije svoj sedež.

Pri gospodarskih organizacijah pa, ki imajo izločene samostojne obrate ali poslovne enote v drugih občinah, bi bile občine s takim obrati prikrajšane za stanovanjski prispevek, če gospodarska organizacija ne bi obračunala za to enoto samostojno celotni dohodek.

Prečiščena Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij pa v svojem 57. členu pooblašča občinske oziroma okrajne ljudske odbore, da lahko zahtevajo od gospodarske organizacije, da razglasi posamezno poslovno ali obratno enoto, ki je na območju občine, za obrat s samostojnim obračunom. Te pravice se bodo morali občinski ljudski odbori, ki imajo na svojem področju obrate, čijih sedeži gospodarske organizacije so v drugi občini, poslužiti, da bodo usmerili dotok prispevkov od delavcev in uslužbencev, zaposlenih na obratih njihovih občin, v svoje kreditne sklade. Gospodarske organizacije same tega ne bodo uvedle, ker bo to povečalo njihovo administrativno delo.

Občinski kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš upravlja poseben upravni odbor, ki ga

imenjuje občinski ljudski odbor in kateremu upravni odbor odgovarja za svoje delo.

Upravni odbor ima za svoje delo osnovne smernice v uredbi sami. Natančnejša določila za delo, v okviru Uredbe seveda, pa si določi upravni odbor sam s pravili, ki mu jih potrdi občinski ljudski odbor.

S tem, da usmerja vplačilo prispevka v sklade občin, kjer je sedež gospodarske organizacije, je odredbodajalec hotel usmeriti gradnjo stanovanjskih hiš v bližino delovnega mesta proslca, z določenim vrstnim redom pa urediti način gradnje.

Zidanje individualnih stanovanjskih hišic, razmetanih brez načrta na zemljiščih, kjer jih je uspelo dobiti, zmanjšuje morda posamezniku stroške gradnje, odvzame pa skupnosti znatna sredstva, ki morajo biti nato vložena za oskrbo takega bivališča z vodo, razsvetljavo, kanalizacijo, cesto itd. V strnjem naselju in bločnem sistemu se ti stroški znižajo v toliko, da so celotni investicijski stroški znatno nižji, dom pa zaradi tega nič manj prijeten.

Pravila kreditnega sklada morajo zato brezpogojno vsebovati ugodnejše pogoje za tiste, ki se odločijo za sistem strnjene gradnje, kot za tiste, ki se odločijo za sistem razprte gradnje.

Pri prvih naj bo zahteva za lastna sredstva, ki morajo biti vložena v zidavo, nižja, rok odplačila daljši in obrestna mera nižja. Prednost naj se daje zainteresentom po vrstnem redu, kot jih navaja Uredba.

Po dosedanjih opažanjih bodo začetna sredstva uporabljena po politično-teritorialnih enotah samih, za dokončanje že začetih in še nedovršenih stavb. Na vsak način opravičljivo in potrebno, v kolikor bo uporabljeno samo za stanovanjske stavbe. Sredstva so tu, in to znatna. Nesmiselno je, da bi ostala neizkoriščena, še posebno, če niso ustvarjeni vsi pogoji za pričetek smotrne in cenene gradnje. Dolžnost občinskih ljudskih odborov pa je, da pospešijo izdelavo dokončnih regulacijskih načrtov in določijo lokacijo za pričetek takih gradenj.

Urbanisti in arhitekti naj medtem prikažejo, kako naj pride naš delavec najhitreje in najceneje do lastnega udobnega stanovanja. Do takrat pa mora vsak posameznik in vsi skupaj paziti, da se sredstva ne bodo razmetavala. Tudi tu je potrebna kontrola potrebna.

J. T.

Z občnega zbora Kmetijske zadruge Škofja Loka

Dobiček za investicije, elektrifikacijo in pospeševanje kmetijstva

V ponedeljek, 2. aprila, so imeli zadružniki KZ Škofja Loka letni občni zbor, na katerem so razpravljali o doseženih uspehih in pomanjkljivostih v preteklem letu. Kot gostje so prisostvovali občenemu zboru predsednik ObLO Škofja Loka tovariš Cveto Kobal, sekretar ObK ZKS tov. Milan Žakelj, zastopnik SZDL tov. Gregore in podpredsednik OZZ Kranj tov. Albin Jensterle. Udeležba članov KZ je bila maloštevilna, saj je bilo navzočih komaj polovica zadružnikov.

Iz poročila upravnega odbora in finančnega poročila je razvidno, da je zadruga v preteklem letu dobro gospodarila, ter da se je tako gospodarsko še bolj utrdila. Uspelo ji je povečati odkup kmetijskih pridelkov od svojih članov. Z odkupom, trgovino, ter z ostalimi gospodarskimi dejavnostmi je ustvarila lep dobiček v znesku 5 milijonov, 920.600 dinarjev.

Drugačen rezultat pa se je pokazal pri skromnih poročilih načelnikov pospeševalnih odsekov. Delo odsekov ni bilo takšno kot bi ga lahko pričakovali. Posamezni pospeševalni odbori

niso uspeli zainteresirati za svoje delo večjega števila članov, zato tudi ni bilo vidnejših uspehov. Največjo dejavnost pa tudi uspehe je pokazal sadjarski odsek, ki je za svoje člane organiziral več poučnih predavanj in priredil uspelo sadjarsko razstavo. Tudi živinorejski odsek ni mnogo zaostajal. Iz poročila tov. Groharja je bilo razvidno, da proizvodnja živine ni najboljša, saj bosta od vseh molznic, ki so pod kontrolo, le dve imeli nad 3000 litrov mleka. Tov. Dagarin in Grohar sta ob tej priložnosti opozorila vse živinorejce, lastnike nelicenciranih bikov, naj prekinejo s pripuščanjem le-teh, ker s tem namenoma zavirajo napredek živinoreje, za katero daje zadruga vsako leto mnogo denarja. Poljedelski odbor bi lahko pokazal več zanimanja za pospeševalno delo, zlasti bi lahko organiziral pridelovanje zrnih semen.

Kakor pri mnogih zadrugah je tudi v KZ Škofja Loka strojni odsek izkazal precejšnjo izgubo, ker KZ strojnih uslug ni zaračunavala po polni lastni ceni.

Po podanih poročilih so zadružniki razpravljali predvsem o raznih težavah in nepravilnostih zadružnega poslovanja, manj pa o izvršenem delu pri pospeševalnih odsekih. Mnogo zadružnikov je kritiziralo predvsem nizke odkupne cene pri prodaji živine, visoke cene močnih krmil in ostalega potrošnega blaga. Predlagali so celo, naj zadruga zniža prodajne cene za nečlane na račun ustvarjenega dobička. Tovariš Jensterle je vsem tem diskutantom omenil njihovo napačno pojmovanje vloge, ki jo ima kmetijska zadruga danes. Poudaril je, da so sredstva, ki jih ustvarjajo KZ namenjena izključno za gospodarsko učvrstitev zadrug in s tem dvigu kmetijske proizvodnje na svojem območju.

Tovariš Kobal, predsednik ObLO je prisotnim zadružnikom omenil, da se občinski ljudski odbor zaveda velikega pomena, ki ga ima kmetijska proizvodnja za sedanjo občino. Obljubil je vsestransko pomoč pri izvajanju zadružnih gospodarskih nalog v bodočem letu.

Po zaključeni diskusiji je občni zbor sprejel predlog KZ o delitvi dobička za leto 1955.

—lj.

O DELU GORENJSKE MLADINE

V Predosljah so ustanovili mladinski aktiv

Predoslje, 4. aprila. Včerajšnjega strlanskega zborovanja, ki je bilo sklicano v okviru proslav za 10. obletnico delovnih mladinskih brigad, se je udeležilo tudi nad 60 mladincev iz Predoselj in okolice. Razen številnih pomembnih vprašanj, ki so jih obravnavali, so ustanovili tudi mladinski aktiv. Iz vrst najboljših mladincev so izvolili upravni in nadzorni odbor, ki zagotavlja, da bo aktiv uspešno vodil mladino pri nadaljnjem delu.

Zbor je bil zelo živahen, udeleženci pa so sprejeli več pomembnih sklepov in je pričakovati, da bo mladinski aktiv lahko za zgled ostalim organizacijam v Predosljah.

Tudi pri nas delamo

V mesecu marcu se je delo mladinske organizacije v gurnarski šoli v Kranju zelo razvilo. Mladinski sestanek v marcu je žel obilo sadu. Referat tovariša predsednika je sledila živahna diskusija, vsak mladinec je imel pripravljene predloge ter vprašanja glede praktičnega dela in drugih zadev. Organizacija Ljudske mladine je pretresla vse težave, ki jo tarejo.

V tednu MDB smo sklenili popraviti odbojarsko igrišče. Delo lepo napreduje in organizirali smo tudi šolsko lahkoatletsko tekmovalstvo. Taborniki so v kratkem času uredili svojo sobo. Prepleskali so jo in na stenah vise slike, ki so jih v prostem času sami napravili.

Solski svet je pregledal učne uspehe, ki so se po prvem pol-

letju poslabšali. Razpravljali je o vzdrževalnih šole, internata in drugih problemih. Sestajati se bo moral večkrat.

Naša tovarna ima tudi klub mladih proizvajalcev. Vanj zahajata dva člana mladinskega vodstva, ki bosta usmerjala delo mladinske organizacije v šoli.

Upajmo, da bodo mladinci naše šole dosegli še marsikateri uspeh in bomo o njih več slišali.

Z.

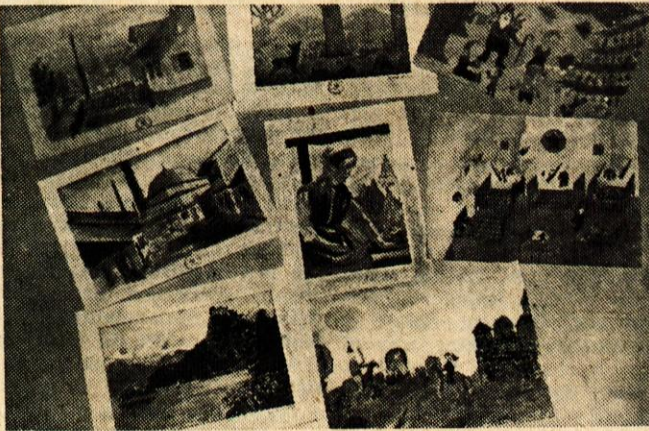
Mladina bo zgradila telovadišče in strelišče

V nedeljo dopoldne bosta predsednik ObLO Domžale in sekretar občinskega komiteja ZKS sprejela okoli 200 mladincev in mladink iz domžalske občine, ki so sodelovali v mladinskih delovnih brigadah.

Domžalska mladina se je nedavno tudi obvezala, da bo v počastitev občinskega praznika zgradila letno telovadišče, strelišče in uredila vhod na športni stadion. Prav bi bilo, da bi ljudski odbor čimprej dodelil prostor za letno telovadišče, ker bo mladina v kratkem že pričela z delom.

—t.

V Domžalah je bilo v tork srečanje med pionirji kamniške in domžalske gimnazije v okviru tekmovalstva za okrajno prienstvo. Zmagali so pionirji domžalske gimnazije s tesnim rezultatom 3,5 : 2,5. V sledečem kolu se bodo pomerili z gimnazijo na Brdu.

Podmladek organizacije RK na Gorenjskem bo v prihodnjih dneh razstavljal svoje slikarske »umetnine« na Češkem in v Angliji.

Od petka do petka

O reformi šolstva

Zvezni družbeni plan o razvoju našega gospodarstva v letošnjem letu je bil že sprejet. Sedaj so v ospredju razprave in izdelava republiških ter ustreznih okrajnih družbenih planov. Vendar ne zgolj gospodarski problemi, temveč tudi ostali, zlasti s področja prosvete, so prav tako v ospredju naših družbenih organizacij in organov ljudske oblasti.

Posebno pozornost zasluži vsekakor razgovor nekaterih novinarjev s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta Rodoljubom Čolakovićem o uveljavljanju obvezne 8-letne šole.

Tovariš Čolaković je dejal, da gimnazija v prihodnje, po reformi šolstva, ne bo več hrbenica našega šolskega sistema kot doslej. To bo ena izmed šol splošne izobrazbe, medtem ko bomo razen nje imeli še več drugih šol kot n. pr. industrijske, srednje strokovne šole itd.

Tovariš Čolaković meni, da bomo s tem načinom šolanja kvalificiranih delavcev, dalje z možnostjo njihovega nadaljnjega šolanja na fakultetah, dobili nov tip inteligence, skratka človeka, ki se je učil obrti in ki ve, kaj je fizično delo. Dobili bomo povsem nov tip izobraženca, ki se ne bo izogibal fizičnemu delu. To je ena izmed poti, po kateri bomo premostili tisti prepad, ki loči umskega delavca od delavca fizičnega dela. Znanje so Marxove misli o tej celotni in skladni osebnosti. Prav tako je jasno, da je med našimi izobraženci mnogo takih, ki so nezadostno usposobljeni za življenje prav zato, ker so tako daleč od slehernega fizičnega dela, ker so skratka nespособni zanj.

To možnost izšolanja novega tipa umskega delavca bomo torej uresničili tako, da pojde dijak iz industrijske šole pod določenimi pogoji na fakulteto, ali pa v kako vrsto srednje ali višje strokovne šole, v kateri se bo izšolal za tisto, kar imenujemo »obratni inženir«. Strokovnega šolstva torej nikakor ne bomo izločili v poseben sistem, marveč nasprotno, to šolstvo bo imelo v našem enotnem šolskem sistemu zelo pomembno mesto.

Šolska reforma ne bo administrativen akt, ne bo deklarativno geslo. Za reformo se bodo morali boriti vsi prosvetni delavci. Reformirati bo treba šole tako, da bo šola res ustrezala vzgoji mladega državljanca v socialističnem duhu.

gorenjske bodice

OPROSTITUTE MI, dragi bralci, da sem bil zadnjič tako skop z besedami. Nisem mogel drugače, ker sem se pripravljaj na »Teden čistote«, ki ga bomo priredili v Zalem logu, da bi tako vendarle odstranili smeti, ki okoli hiš v tej vasi delajo prebivalcem le smramoto.

Skušali jih bomo zmetati kar v Soro.

TU PA IMAJO še tudi druge navade. Oglašujejo prebivalcem kar pred cerkvijo in dostikrat narobe. Tako je zaradi napačne objave odpadel zadnjič občni zbor SZDL, ker je razglasilec dejal, da ima sestanek le Upr. odbor SZDL.

Čigavo maslo je to, res ne vem!

KER SEM DELOVNI človek, me včasih uporabijo tudi za pobiranje članarine Rdečega kri-

ža. Čas imaš, pravijo in mnogo okoli kolovratiš. — Ampak to je sila nevhvaležno delo! Ko sem se tako zglasil pri družini Solari v Spodnji Dobravi ter pri Volku v Mišajah, so me pošteno nahnili, češ kako si kaj takega sploh upam. To je dobro, da me niso tudi takrat, ko sem jim prinesel surovo maslo, mast in olje, kot darilo Rdečega križa.

Tudi na kulturno - prosvetnem področju sem postal aktiven. Vpisal sem se v igralsko družino v Železnikih in kmalu bom zablestel na odskih deskah. Igral bom glavno vlogo, vsaj tako upam. Seveda, če mi bodo zaupali »bandero«. Bo pa to velik kulturni dogodek za Železnike, ko se bomo pojavili z veseloi gro: »Vesela božja pot«. — Ne, tega vam pa res ne po-

vem, da jo bomo igrali za 1. maj!

Naj živi vesela Aleluja! KAR DOBRO SEM se imel za Veliko noč. Barvali smo pirhe, pekli potice in sploh smo Veliko noč proslavljali samo načelno. Saj veste, jaz v cerkev ne hodim že od prve svetovne vojne naprej. — Imam pač svoje prepričanje! ...

In sedaj? Zmanjkalo mi je ... Pozdravljeni!

PAČI SE NEČESA sem se spomnil. Na Bledu lahko hodiš od restavracije do restavracije, od hotela do hotela, pa ne boš nikjer dobil nič za pod zob. Ne samo to, da so zaprti hoteli, ampak zlobni jeziki celo natolcujejo: »Oh, saj še ni sezone!« Pa brez zamere ...

VAŠ »BODIČAR«

6 gana), po katerem je bilo tedaj veliko povpraševanje. Javorniške fužine so takrat že zaslovele po svetu s proizvodnjo feromangan, izdelanega v plavžu, ki so ga do leta 1872 proizvajali le v Siegu na Westfalskem v talinskih loncih.

Plavžarjem z Javornika pripada v tehnični zgodovini pridobivanja manganovega železa v plavžih čast, da so ga začeli proizvajati prvi.

KID je dobavljala feromangan v Nemčijo, Belgijo, Francijo, Anglijo ter tudi v Ameriko. Iz Amerike je takrat prišla na Jesenice posebna študijska komisija samo zaradi odlične kvalitete manganovega železa, ki so ga izdelovali na Javorniku. Prišli pa so tudi francoski inženirji z enakim namenom.

Javorniški feromangan so prvič razstavili na svetovni razstavi na Dunaju leta 1873. Javornik je takrat užival veliko slavo — imel je na razstavi manganovo železo z najvišjim odstotkom mangana (37%). KID je z razstave odnesla kolajno za napredek, posebej tiskano priznanje v obliki velike diplome, potem pa še dve kolajni za usluge.

Leta 1876, ob stoletnici ZDA, je KID razstavljala manganovo železo na razstavi v Philadelphiji. Kako so tedaj v Ameriki cenili manganovo železo z Javornika, dandanes dokazuje velika kolajna iz Philadelphije, shranjena v tehniškem muzeju Železarne Jesenice v Ruardovi graščini na Stari Savi. Poleg nje je tudi posebej tiskano priznanje »Certifikat of Award«, datirano v Philadelphiji 27. septembra leta 1876 in podeljeno skupaj s kolajno in aktom ameriškega kongresa.

Jeklenec iz Karavank in manganova ruda iz Pukle, Bevsce in Begunjske, ti dve rudi sta prinašali dobičkanosni posel in nemajhno slavo tudi Zoisom. »Cu-

Obrt na Gorenjskem in njeni problemi

Področna posvetovanja - V Kranju se je sestanek neosnovano izrodil v nerganje obrtnikov proti davčni politiki

V teh dneh se vrstijo po vseh občinah na Gorenjskem sestanki članov Obrtne zbornice, katerim prisostvujejo tudi predsedniki občinskih ljudskih odborov. Na sestankih, ki so dobro obiskani, daje Zbornica poročilo o svojem delu in o stanju obrti, poroča o zaključnem računu zbornice in seznanja člane s predlogom obračuna za leto 1956, člani — zasebni obrtniki pa volijo delegate za občni zbor, ki bo 21. aprila v Kranju, medtem ko bo družbeni sektor obrti volil delegate na sestankih delavskih svetov.

Posebno zanimivo je obravnavanje predloga upravnega odbora, da v okviru Zbornice vplelje socialno zavarovanje zasebnih obrtnikov. Tako zavarovanje so nekatere zbornice v sosednih republikah že organizirale. Obrtna zbornica je pri izdelavi predloga koristila izkušnje zbornice v Beogradu in na Reki, ter na podlagi teh sestavila prve osnutke pravic in dolžnosti zavarovancev, ki bi k temu zavarovanju prostovoljno pristopili. Pravice članov so za sedaj postavljene le v grobih obrisih, prav tako tudi še ni točno določeno, kakšen naj bi bil prispevek članov, ki bi ga bili dolžni v mesečnih obrokih plačevati. Predvideva se, da bi člani lahko koristili sledeče ugodnosti socialnega zavarovanja: ambulantno zdravljenje in zdravljenje na domu z vsemi

potrebnimi zdravili, ter možna zdravilna sredstva, očala, pasove in slično, zdravljenje v bolnici in zdraviliščih, invalidsko, starostno in družinsko pokojnino, posmrtnino in pogrebno. Mesečni prispevek je odvisen od števila članov, ki bi pristopili k socialnemu zavarovanju. Predvideva se, da bi bilo možno pri 500 članih, ki imajo še 600 družinskih članov, pokriti vse izdatke z mesečnim članskim prispevkom 2.600 din. Ob takem prispevku bi znašala polna pokojnina 8000 din mesečno. Prispevek za zdravstveno zavarovanje bi bil enoten, ker bi imeli iz zdravstvenega zavarovanja vsi člani enake pravice, za starostno zavarovanje pa je možno narediti več razredov z različno pokojnino, od tega pa bi bil tudi odvisen mesečni prispevek.

Predvideva se, da bo Občni zbor sprejel načelna pravila za poslovanje socialnega zavarovanja, katere bo moral odobriti še Okrajni ljudski odbor.

Na vseh sestankih, ki so bili do sedaj, so obrtniki pozdravili pobudo Zbornice in se zavzemali za to, da se socialno zavarovanje čimprej organizira. Zavzemali so se tudi za to, da bi bilo članstvo obvezno, ker bi se tako pocenilo poslovanje, samo zavarovanje pa je neobhodno potrebno slehernemu obrtniku, tudi tistim, ki bi se branili soc. se zavarovati. Dosedanji rezultati sestankov kažejo, da bodo imeli delegati polna pooblastila ostalih članov, da na občnem zboru glasujejo za organizacijo socialnega zavarovanja zasebnih obrtnikov pri Obrtni zbornici.

Na sestankih se razpravlja tudi o ostalih problemih s področja obrti in dela zbornice. Zelo objektivna razprava je bila na sestanku v Železnikih, ob dobri udeležbi članov, posebno pa še v Škofji Loki, kjer je bilo navzočih preko 100 članov Zbornice. Po temeljiti obravnavi predloga zbornice za uvedbo socialnega zavarovanja, s katerim se v celoti strinjajo, se je razpravljalo tudi o ostalih vprašanjih, predvsem o šušmarstvu, o plačevanju prispevka za socialno zavarovanje zaposlene delovne sile itd. Predsednik Ob LO Škofja Loka Cveto Kobal je v razpravi pojasnil stališče občinskega ljudskega odbora do obrtniškega in povedal, da razpravljajo o ustanovitvi posebne sveta za obrt, ker spričo številnih vprašanj, ki jih rešuje občina in svet za gospodarstvo, se ni mogoče bolj poglobiti v

vprašanja iz obrtniške dejavnosti. Glede družbenih obveznosti zasebnih obrtnikov (o katerih pa v razpravi ni bilo govora) je bil mnenja, da so bile te stvari do sedaj prepuščene preveč samim obrtnikom, ki so sodelovali v davčnih komisijah. Po njegovem mnenju bi bilo možno olajšati obveznosti starejšim obrtnikom.

Razprava na sestanku v Kranju pa se je precej razlikovala od razprave v Železnikih in Škofji Loki. Navzoči so se popolnoma strinjali s predlogom upravnega odbora Zbornice, da se uvede prostovoljno socialno zavarovanje. Izredno dobra udeležba, preko 200 navzočih članov zbornice, je kazala, da bo sestanek uspešno potekal. Celotna razprava pa se je v posameznih primerih objektivno, vendar tudi neobjektivno osredotočila na vprašanje davkov, češ, da zbornica ni dovolj naredila za ureditev davčnih vprašanj, na ugovarjanje zoper predlagani proračun Zbornice — čeprav se predlaga nižja članarina.

Za geslom »izvolimo za dele-

gate mlade moči«, se je očitno skrivala tendenca, spraviti na občni zbor zbornice in v njene organe ljudi, ki bodo bolj odločno zastopali interese zasebnih obrtnikov po znižanju davkov in proračuna zbornice.

Dejstvo je, da se je v letu 1955 povečal promet v zasebni obrti v občini Kranj v odnosu na leto 1954 za približno 40%, kar se seveda mora v določenem odstotku odražati tudi na ustvarjanje dohodka in odmerjeni davek.

Nekateri člani zbornice nočejo vedeti, da je zbornica v zadnjih letih brez posebnih dodatnih prispevkov članov kupila stavbo in jo preuredila za potrebe obrtniškega, kar dokazuje, da so bila racionalno uporabljena razpoložljiva sredstva. Ne moremo zanikati dejstva, da je zbornica delala uspešno, da je s svojim delom pridobila ugled pri večini članov zbornice, kakor tudi pri organih oblasti, ki so za objektivne predloge zbornice, tudi glede davkov zasebne obrti, pokazali vedno polno razumevanje.

O. Č.

Petdeset pomladi je minilo

Znani in priljubljeni prosvetni delavec, učitelj France Flajs praznuje te dni petdesetletnico svojega rojstva. Rojen je bil leta 1906 v Soči pri Bovcu, kjer je preživel tudi otroška leta. Študiral je na učiteljski v Tol-

kjer je bil 8 let šolski upravitelj. Leta 1941 so ga zaprli Nemci in izgnali čez mejo v takratno »Ljubljansko pokrajino«. Nekaj časa je služboval na Golcu, a Italijani so ga kmalu zaprli in odgnali. V internaciji je bil do razpada fašistične Italije leta 1943.

Prišel je v svoj rodni kraj ter delal ilegalno kot učitelj in kot šolski nadzornik na Tolminskem, v Benečiji in v Brdih. Flajs in vsi, ki so delali z njim, se niso ustrašili naporov, svoje naloge so opravljali neumorno in požrtvovalno do osvoboditve in še potem.

Takrat je bila tam še cona A in naš petdesetletnik Franc je bil okrajni šolski nadzornik. Zopet se je moral boriti z reakcijo. Vsa tista leta je šlo predvsem za našo napredno slovensko šolo, katere razvoj so ovirali izdajalci ob podpori anglo-amerikanske uprave. Težki dnevi so bili tedaj in Franc je lahko ponosen na delo, ki ga je opravil. Se bolj pa smo ponosni nanj mi, ki smo tudi delali v tistih krajih, saj nam je bil vedno dober tovariš in je rad pomagal vsakemu, ki je bil pomoči potreben. Tak je Franc tudi danes.

Sedaj je šolski upravitelj v Jaršah pri Domžalah. Udeležuje se z uspehom tudi izven šole in je bil za zasluge že odlikovan z redom dela III. stopnje.

Franc! Želim, da bi še dolgo let delal čil in zdrav tako plodno kot doslej, ki dosedanjim uspehom pa Ti vsi prav iskreno čestitamo!

Lilija Bogomil

minu, a maturiral je v Ljubljani. Tista leta, ko je moral pročitati svojega rojstnega kraja, kjer takrat ni bilo kruha zanj, so bila težka in zgodaj se je začel boriti za obstanek in pravico.

Po maturi je služboval najprej na Gorjušah. Tu je pričel z zidanjem nove šole. Tedaj je bila še enorazredna. Iz Gorjuš je bil premeščen v ptujski okraj, na šestrazrednico v Kog,

bežen (železo za žebje — op. S. S.) Cojzovih fužin nima par, so zapisale Kmetijske in rokodelske novice leta 1844 ob popisu obrtniške razstave v Ljubljani. Potem pa so se zapisale — navedel bom dobesedno besedilo takratnega poročevalca: »...Baron Coizove železnice in jekline gre več čez morje v tuje dežele, kakor vseh drugih fužin... V pretečenem letu so 4 Coizove fužine (Javornik, Radovna, Bohinjska Bistrica in Stara Fužina — op. S. S.) 16 tavitent sto dva in šestdeset centov železa, jekla in žebeljev samo v tuje dežele prodale; delovcev imajo 2 tavitent dve sto in trideset, med katerimi jih je 980, kateri vseskozi v fužinah delajo, 650 pa le od časa do časa;

razven teh je 600 voznikov, ki rudo in železino sem ter tja prepeljujejo. Delovci in vozniki so pretečeno leto v Coizovih fužinah 118 tavitent 5 sto in pet in sedemdeset goldinarjev zaslužili. Iz tega vsakdo lahko prevede, kako velika in močna podpora so Coizove fužine, posebno za gorenjsko stran kranjske dežele.

Iz leta 1841, 1844 in 1845 so ohranjene tudi tri zlate kolajne, podeljene Zoisovim fužinam na Javorniku in v Bohinjski Bistrici. Prva za zaslužnost, druga in tretja za kot priznanje za pridnost Zoisovih fužin, kakor stoji napisano na kolajnah.

Razen zgoraj navedenih kolajn in priznanj, ki so jih prejela fužine na Gorenjskem in

kasneje KID na raznih gospodarskih in svetovnih razstavah za razstavljeno železo in jekleno blago, je vsekakor omeniti še naslednja priznanja: Zlata kolajna in priznanje avstrijskega cesarja Ferdinanda I.;

Bronasta zaslužnostna kolajna z reliefnimi podobami kraljice Viktorije in princa Alberta iz leta 1851;

Državna nagrada za zasluge za poljedelstvo, brez letnice in navedbe kraja;

Priznanje, podeljeno na poljedelski in industrijski razstavi v Parizu 1855. leta;

Srebrna kolajna za zaslužnost, podeljena od kmetijske družbe za Koroško 1865. leta;

Kolajna za zaslužnost za petdesetletno sodelovanje, podeljena na industrijski razstavi v Gradcu leta 1870;

Umetnostno priznanje cesarja Napoleona III. brez označbe letnice in kraja;

Kolajna, podeljena na razstavi poljedelstva, industrije in umetnosti v Trstu leta 1871;

Zlata in srebrna kolajna, podeljena na razstavi ob 600-letnici priključka Trsta Avstriji leta 1882;

Diploma za zasluge z mednarodne razstave v Calcutti v Indiji leta 1882—1883;

Srebrna medalja prvega razreda iz Calcutte, Indija, iz leta 1885.

Zgodovinsko branje

Železarstvo na Gorenjskem

Slavko Smolej : Železarske Jesenice

Povprečna proizvodnja plavža na Savi je znašala v 24 urah 200 do 212 dunajskih stotov belega grodja, ali skupaj na leto največ 75 tisoč stotov. Dejanjsko pa so v letu od 1861 do 1870 obratovali le 304 topilne tedne, kar da povprečno 30 tednov in

strijska družba povečala še za posest jeklarne in pilarne barona Dittricha v Trziču z razsežnimi gozdovi, pozneje pa še z posestjo jeklarne Stanislava barona Jabornega na Slapu pri Trziču.

KID (skrajšano Kranjska indu-

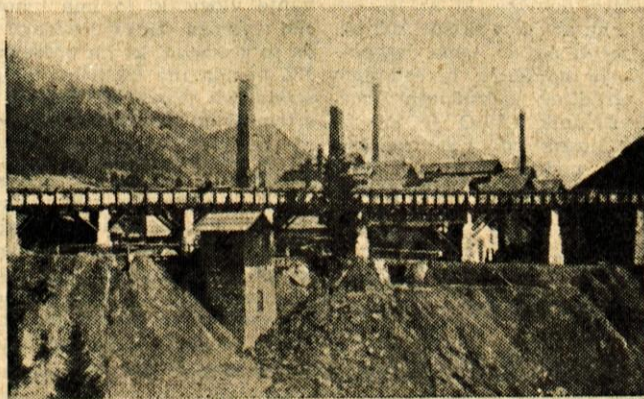
Strajkarski odbor na Savi, 29. aprila 1904

2 topilna dneva na leto. Celotna proizvodnja grodja na vsem Kranjskem je leta 1869 znašala 85.811 dunajskih stotov. Ta številka nam pove v primerjavi s povprečno proizvodnjo plavža na Savi, da je bila fužina na Savi po proizvodnji železa na takratnem Kranjskem najpomembnejša.

Začetni akc. kapital Kranjske industrijske družbe je znašal 600.000 goldinarjev. V letu 1871 in 1872, ko je k družbi pristopil še Viktor Ruard, pa se je akcijski kapital zvišal na 1 milijon 700.000 goldinarjev. Z letom 1873 se je Kranjska indu-

dustrijska družba) je do 1. 1873 dobro uspevala (takrat so bile v gradnji mnoge železniške proge) potem pa je nastopila gospodarska kriza. Obrati so zahtevali velike denarne vsote, KID se je zato odločila za prodajo pasivnih obratov. Obrate v Trziču je prodala tkalnici Glanzmann etk. Gassner, obrate v Mojstrani pa cementni tovarni Aman, Hartmann in Beinhoffer. V prvih desetih letih ni KID izplačala nobenih dividend svojim delničarjem.

V času gospodarske depresije si je KID pomagala s prodajo manganovega železa (ferroman-

Zelezarna Jesenice pred 60 leti

„Dundo Maroje“ v Loki Mlada slikarska generacija se uveljavlja

Ob razstavi Franceta Slane

Ta komedija je bila gotovo največkrat v okvirnih repertoarjih loškega gledališča po vojni, toda vedno je ostalo le pri načrtih. Letos pa so se le uresničili. V soboto bo šesta letošnja premiera v gledališču KUD »Tone Sifrer«.

Po lanskem uspehu s Haško-

KUD „Jože Rozman“ Smlednik napreduje

KUD »Jože Rozman« Smlednik je v letošnji sezoni močno oživel. V kratkem času je uprizorilo tri zelo uspešna dela: Molièrova »Skopuha« v režiji Jo-

Živahno delo KUD „Janko Krmelj“ Reteče

Kulturno umetniško delo v KUD »Janko Krmelj« je zelo živahno, odkar ima društvo svoj Kulturni dom. Novi dom res še ni popolnoma dograjen, toda najnujnejše prostore so člani sami izgotovili, tako da se v njih že lahko učijo in nastopajo. Za popolno dograditev jim manjka predvsem finančnih sredstev. Do sedaj so člani društva mnogo napravili in so pripravljeni z isto vnemo delati tudi naprej. Občinski ljudski odbor Škofja Loka je pokazal odobravanje in razumevanje za gradnjo polno razumevanje in brez denarja, ki ga je prispeval, bi v Retečah doma še ne imeli. Društvo pričakuje, da bo Oblo še nadalje po svojih možnostih pomagal k dokončni dograditvi.

V društvu »Janko Krmelj« deluje več sekcij. Tudi knjižnico imajo svojo. Dramska skupina se pripravlja na uprizoritev Finžgarjeve zgodovinske drame »Naša kri«. Premiera bo v nedeljo, 8. aprila, v Kulturnem domu. Kulise za posamezne scene slikajo domači slikarji-amaterji.

Pevska in glasbena sekcija pripravljata skupen koncert, ki bo prvič izvajal v zadrudnem domu v Pirničah pri Medvodah, dne 15. aprila. Pevska sekcija sodeluje na tem koncertu z moškim zborom, ki šteje 25 članov, program pa obsega narodne in umetne pesmi. V glasbeni sekciji delujeta tamburaški zbor in jazz orkester. Oba pridno vadita za omenjeni nastop.

Društvu je uspelo v zadnjem času pridobiti več novih članov. Posebno delovna je postala mladina, ki se udeležuje v dramski in glasbeni sekciji, medtem ko tega ne moremo trditi za pevsko sekcijo. V moškem zboru so namreč zastopani v večini starejši, izkušeni pevci. Akcija za vključitev mladih fantov v zbor v tej sezoni ni prinesla pričakovanih uspehov, čeprav je med mladino mnogo dobrih pevcev, ki bi s svojim sodelovanjem zbor pomladili in ga tudi številčno dvignili.

Dvoje predavanj LU Radovljica

Pretekli mesec je Ljudska univerza prosvetnega društva »A. T. Linhart« priredila dvoje zanimivih predavanj. Prvo predavanje je imel prof. Stanko Lapuh pod naslovom

NAŠA DIVJAD V SLIKI IN BESEDI

Predavatelj je podal razvoj lova na naših tleh od najstarejših časov do danes. Poudaril je, da lov v prazgodovinski dobi pomeni temeljni kamen vsemu nadaljnjemu gospodarskemu razvoju, živinoreji in poljedelstvu. Antični narodi so lov visoko cenili in Rimljani so položili temelje lovskemu pravu. V fevdalizmu je bil lov privilegij kralja in plemstva. Zato ni čudno, če za kmečkih puntov potonejo dajatve za vzdrževanje lovskega osebja in psov zemljiškega gospoda pereč problem, ki ga je bilo treba rešiti v prid našemu kmetu. Nadalje je predavatelj omenil, da je šele francoska revolucija (1789) prinesla smrt temu sistemu. Sledila so samostalna lovišča in zbiranje, loviti pa so smeli le velike posesti in bogatini. Tak sistem je bil v praksi tudi v stari Jugoslaviji. Pridobitve narodnoosvobodilnega boja pa so postavile tudi vprašanje lova na nove temelje demokratičnih načel. Divjad je splošno ljudsko premoženje, lovec pa lahko postane vsak moralno neoporečen državljan FLRJ in se organizi-

vim »Dobrim vojakom Svejkom« se je režiser tov. France Finžgar lotil zahtevnejše renesančne komedije dubrovniškega komediografa Marina Držića. Polna je vedrine, smeja in veselja nad življenjem, iz nje pa diha tudi moralni nauk, za nas zastrel: »Nikar denarja sinu da-

žeta Rozmana, ki je še mlad, vendar bo društvo z njim mnogo pridobilo. Treba mu je nuditi le možnosti za še boljše temeljno izobrazbo na tem področju. Uprizoritev je uspela, posebno še, če upoštevamo dejstvo, da Molièrova komedija za podeželske odre niso najlažje. Pohvalo zasluži predvsem starejši igralci, kot so: Stane Verlič, Štefica Vrbek, Božo Oseli, Rajko Jenko, med mlajšimi pa Fani Barbo in Janez Ferbar. Tudi ostali so bili dokaj dobri, odpraviti pa bo treba še marsikatero pomanjkljivost. Ob tem delu so nastale tudi težave v zvezi s sceno in kostimi, vendar je iznajdljivost postrvovalnih članov marsikaj pripomogla k uspehi rešitvi.

Druga prireditev je imela naslov »120 veselih minut«, pri kateri je sodeloval večji del članstva, dramska, pevska, glasbena sekcija ter solisti. Spored je bil pester in živahen. Napovedovalec Jože Rozman je uspešno rešil svojo nalogo. Vokalni sekstet je pod vodstvom Janeza Slatnarja zapel nekaj narodnih pesmi in dobil priznanje tudi na gostovanju v Vodica. Mladi fantje imajo pod skrbnim vodstvom lepe možnosti za razvoj na tem področju. To nam dokazuje ubranost glasov pri dobro naštrganih pesmih. Če bodo skrbno vadili, uspeh tudi v prihodnje ne bo izostal. Solisti so s svojim nastopom tudi zadovoljili občinstvo. Posebno Marija Barbo, ki obvlada višine v lepem in čistem tonu. Tudi Ločnikar in Jenko sta pela zelo dobro, ugajal je tudi duet Marija in Franci.

Drama »Maščevanje usode« je bilo tretje delo, ki so se ga lotili Smledničani. Uprizoritev je uspela in je bila tudi ponovljena.

-jak-

„Martin Napuh« v Podnartu

V novem domu DPD »Svoboda« se v zadnjem času teden za tednom vrste prireditve. Po uprizoritvi »Veronike Deseniške«, ki jo je z uspehom zaigrala domača družina, so delovni člani KUD Mošnje gostovali v veseloigro »Vozel« in z zahtevno dramo »Via Mala«.

Preteklo nedeljo pa so nam posredovali mladinci KUD »Anton Tomaž Linhart« iz Radovljice, v režiji tovarišice Ljovke Hrovatove, Spicarjevo pravljico na lovske družini. Ta je dejanski lovski upravičenec. Današnji lovec je v prvi vrsti gojitelj plemenite divjadi in obenem zatiralec škodljivcev. Vzga-jati mora mladi rod, ki bo nekoč znal ceniti lepoto in bogastvo žive prirode, saj predstavlja danes divjad v Sloveniji vrednost ene milijarde dinarjev.

Na platnu je bilo nato prikazanih okoli 50 slik žužumrlh živali, naše divjadi ter koloniziranih kozorogov in divjih ovac v gojitvenem lovišču Storžič.

FINSKA V SLIKI IN BESEDI je bil naslov predavanja prof. Rafaela Seberla. Podal je oznako gospodarskih in društvenih razmer ter dežele. Glavno bogastvo domovine tisočeri jezer (70.000) so ribe, les — ter zeleno blato, mlečni proizvodi in številne črede severnih jelenov. Finci so resni, delovni ljudje. Gostiln v našem smislu sploh ne poznajo. V gostiščih dobiš le mlečne izdelke. Pač pa so Finci veliki ljubitelji kave (ne turške), ki jo znajo dobro pripraviti. Predavatelj je prikazal številne slike finskih pokraj. Ti dve predavanji je obiskalo precej mladine. Že zaradi skopitčnih slik so radi prišli. Aparat je posodila Železarna Jesenice, vendar bo njuno potrebno, da si društvo nabavi svoj epidiaskop.

-h

ti, trdno na uzdi hčer držati... Toda to ni važno, važna je pristna in razgibana slika življenja ljudi, ki sta jim humanizem in renesansa pregnala srednjeveško tekmo in jim ulila slo po življenju. Pristnost je ohranila komedijo do današnjih dni in ji pridobila tudi označbo: »najboljša jugoslovanska renesančna komedija«.

Kot sem že dejal, je igra zrežiral tov. France Finžgar, zato je prav, da se ob tej priložnosti spomnimo vse Finžgarjeve družine. Od mame — kljub starosti ne zamudi nobene predstave, pri njej dobimo vse, kar potrebujemo na odru — in naše edine, odlične šepetalke Anice, do Jankota (koliko komičnih likov je oživel na našem odru!) in vseh Finžgarjev. Gotovo so že pol stoletja preživeli na loškem odru, želimo pa jim, da bi bili glavni stebel našega gledališča tudi v bodoče.

Delo je precej težko za uprizoritev, zato je zahtevalo tudi daljšo dobo za študij. To naj bo opravičilo tistim Ločanom, ki že nestrpnost čakajo na novo premiero. Se nekaj podatkov o njej: v glavnih vlogah nastopajo: Poldka Stigličeva, Franc Kovač, Branko Berčič, Janez Debeljak, Jože Kloboves in drugi, scena: Pavle Zakelj.

V aprilu bo v Škofji Loki gostovalo tudi gledališče iz Kopra in PG iz Kranja. Tako bo po nekoliko omrtvelem delu zopet vzcvetelo novo, bujno gledališko življenje v aprilu. Skrbni njas samo, da je žaja po predstavah še premajhna in da bo včasih ostala dvorana bolj prazna...

-j-

7 knjig za 500 dinarjev

bodo člani Prešernove družbe prejeli najkasneje do 1. decembra letošnjega leta.

KOLENDAR ZA LETO 1957 bo še bolj skrbno pripravljen, kot so bili dosedanj. Njegova bogata vsebina bo mnogo doprinesla k širjenju obzorja, preprostega in tudi zahtevnega bralca. Uredništvo bo opremi posvetilo največjo pozornost. Koledarju bo priložena umetniška priloga.

no igro v 5 slikah »Martin Napuh«. Predstava je bila dobro obiskana in je nudila zlasti domači mladini lep kulturni užitek. Režiserka se je potrudila zlasti za dobro, jasno in smiselno izgovorjavo, uspelo ji je pa izoblikovati tudi nekaj prepriljivih likov. Posebno so ugajali Napuh sam, oba dvorjana, pastirček Tomažek in princeska Zlata. Pri maskiranju so sodelovali udeleženci maskerskega tečaja in dokazali, da so pridobili že kar lepo znanje. K uspehu je prispevala tudi scena.

Mladinci KUD »Anton Tomaž Linhart« iz Radovljice so jzbrali res lépo in z globokim smislom za plemenite človeške odnose pisano delo ter so s tem, da so se podali še na okoliške odre, opravili tudi hvaležno kulturno vzgojno poslanstvo.

V Podnartu obeta dom »Svoboda« tudi še za naprej zanimive in lepe kulturne prireditve. Prihodnjo nedeljo bodo gostovali Leščani z orkestrom, 14. in 15. maja bodo pa domačini uprizorili že težko pričakovano ljudsko igro, Klinarjev »Plavž«.

I. F.

S seje Sveta za prosveto in kulturo v občini Kamnik 77% vseh učencev pozitivno ocenjenih

Pred dnevi je bila 5. seja Sveta za prosveto, šolstvo in kulturo občinskega ljudskega odbora Kamnik, na kateri so obravnavali več aktualnih vprašanj.

V razpravi o telesnovzgojnih in športnih društvih so bile izražene želje, naj bi zaradi koordinacije dela in potreb po vsestranski pomoči imenovali komisijo za telesno vzgojo pri Svetu za prosveto. Svet je omenjeni predlog sprejel in imenoval v komisijo 9 članov. Za predsednika je bil izvoljen Dragoslav Krstič. Svet je predlagal, naj bi ta komisija najprej proučila možnosti izkoriščanja vseh športnih objektov in naprav ter

stavila občinskemu ljudskemu odboru ustrezne sklepe in ukrepe.

Na seji so obravnavali tudi stanje otroških vrtcev v Kamniku in na Duplici. Za boljše delo so sklenili predlagati ObLO, naj bi se združila obadva pod eno upravo.

Pri pregledu učnih uspehov v prvem polletju 1955/56 je bilo ugotovljeno, da je na 14 osnovnih šolah v občini Kamnik 77% učencev pozitivno ocenjenih. Precej slabše je stanje v šolah Spitalič in Vranja peč, to pa predvsem zaradi slabega obiskovanja pouka.

V zvezi z vpisil otrok v prvi

povesti daleč po mestih in tujih deželah.

V mladinski povesti »KALA« Ivana Ribiča vzemo zgodbo očarske psice, ki je prišla na svet z docela črno dlako, zaradi česar jo je gospodar ukazal utopiti v reki. Rešil jo je mladi Franjo in jo odnesel v hribe, kjer je odrasla. Tam je zvesto čuvala edino premoženje Franja in njegovega deda, malo čredo ovc in koz. V neomajni vestobi do človeka — prijatelja, se je hrabro borila s sovražniki: z medvedi, volkovi in ljudmi. — Da, tudi z ljudmi. Prišla je vojna in njene grozote, so spremenile življenje v zatišju planin. Oddelek tujih vojakov je prišel pleniti drobnico. Pastirja sta se temu uprla in Kala je napadla vojake. Zanj se je začela težka pot in skoraj je že izgubila zaupanje v človeka.

MORJA IN NJIHOVI ZAKLADI. V tej knjigi obravnava avtor dr. Miroslav Zel večkrat načeto snov o bogastvih, ki jih človeku nudi morje ob svojih obalah in nas seznanja tudi z globinami nedotaknjenih oceanov. Z rastočim pomorstvom je človek prodiral v tajnosti morij vedno dalj. Razvil se je morsk ribolov, kitolov, prišli so dobivati dragocene kemijske spojine. Morje je postalo plodna njiva, kjer je človek le žel in nič sejati. Postalo je neizčrpen rudnik, vrt najrazličnejših alg, ki so na daljnem Vzhodu nadomestile našo vrtno zelenjavo. Z ribami se preživljajo milijoni ribičev ljudi, stotisoči pa so zaposleni v ribji industriji. Kitovo olje, meso in kitova kost ter dišeča ambra so bogati zakladi, ki jih daje morje človeku že nekaj

stoletij. O vsem tem nam pri-poveduje bogata ilustrirana knjiga dr. Miroslava Zeia. »OTROK OD SPOČETJA DO PUBERTETE«. V tej knjigi razpravlja znani zdravstveni pisatelj dr. M. Avčin o zdravju in škodljivih vplivih na razvoj otroka od spočetja, rojstva pa do predšolske dobe. Na poljudno pisan način obravnava čas pred zakonom, pogoje za harmoničen, zdrav zakon in tople dom, dobo pred porodom, kaj vse mora vedeti in kako mora živeti žena, bodoča mati, ako hoče imeti zdravega otroka.

Dr. Slava Lunaček, znana strokovnjakinja za šolsko higieno pa piše o vplivu okolja na doraščajočo mladino. Razen tega najdemo še poglavja o telesnem razvoju otroka, o vprašanjih spolne vzgoje pri razvijajočem se dečku in deklici, o pravih zdravem življenju v šolskem okolju itd. Knjiga bo dober učitelj in svetovalec vsem staršem.

»POMAGAJ SI SAM«, to je zbirka okoli tisoč praktičnih nasvetov za naše gospodinj. Knjiga bo dober svetovalec vsakomur, ki hoče izvedeti, kako preprečiti nahod, nespečnost, kašelj, kurja očesa, bradavice, ozeblino itd. Razen tega bomo iz nje izvedeli nasvete za odstranitev madežev z obleke, obutve, perila, nasvete za čiščenje posode, za odpravo mrčesa in plesni itd. Naše gospodinj bodo v tej knjigi našle odgovore na 1000 vprašanj, ki jim povzročajo vsakodnevne skrbi.

Za uspešnejše delo

DPD »Svoboda« v Zirovnici in KUD »France Prešeren« na Breznici sta bili ustanovljeni pred dobrima dvema letoma. Kakor prvo, tako je tudi drugo društvo vseskozi bolj živo.

Da bi kulturno dejavnost teh krajev izboljšali, so se odločili za združenje omenjenih društev in za ustanovitev delavskega prosvetnega društva Svoboda »France Prešeren« s sedežem na Breznici. V soboto, 7. aprila, bo v domu na Breznici ustanovni občni zbor, ki ga sklicuje poseben pripravljalni odbor za združenje dosedanjih prosvetnih društev v Zirovnici in na Breznici. Novo društvo bo šlo ob ustanovitvi 211 članov in od teh 111 delavcev. V okviru društva bo delovala godba na pihala, ustanovljen pa bo tudi zabavni orkester. Obnovljen bo pevski zbor, dramski odsek bo izboljšal svoje delo in ustanovil bodo krožek za ideološko vzgojo ter še kak drug odsek.

Dragi cicibančki in pionirji!

Prvi zvončki

Pravilo, da se je poslovila. Hm, kar nekam težko je odra- cala letos ta zima. Le kaj jo je zadrževalo toliko časa tu pri nas, ko smo vendar že vsi tako težko čakali, da bi že izginil ta mrz in se posušile te nepri- jetne mlake. Pravijo in prero- kujejo naši stari očanci in ba- bice, da bo zato dobra letina, da bo žito dobro obrodilo, da bo na drevju se vse šibilo, da bo vsega na pretek kakor v Ko- romandiji. (Moja skromna pre- rekba pa se glasi: letošnji uspe- hi ob koncu šolskega leta bodo več kot dobri — otroci ali sem zadel žebelj na glavo?).

In smo že v pomladi. Naši predniki, ko so živeli še na o- nih velikih ruskih planjavah, so prihod pomladi lepo praz- novali. Pa dajmo ta prihod praznovati še mi — kako? Otro- ci zopet je razpisano

NAGRADNO TEKMOVANJE

Pa ne bo treba reševati to- krat križanke in drugih trdih orehov. Nagradni bodo z lepo knjigo trije cicibančki in pio- nirji, ki bodo poslali najlepši spis. O, vas že vidim, kako se praskate za ušesi in sprašujete kaj bi le napisal. Preberite sam- o današnji spis: V tovarni Ibi, ki ga je napisala naša Ale- ška, ki obiskuje komaj drugi razred. Napisala ga je pa sama, to dobro vem. Pa še vi opišite kakšen izlet ali kaj mi je pri- povedoval očka, babica, nič, kar sami si izberite naslov in piši- te. Ja, malo mislite tudi na bližnje spominske dneve, 1. maj — zopet sem se zarekel.

Menda si bil, Tine, malo pre- senčen, ko si v petkovi števil- ki zagledal svojo umetnino: Mož s klobukom. Veš, ko sem jo pokazal našemu glavnemu ured-niku je takoj presodil in re- kel: Ta lesorec mora biti ob- javljen kar v prihodnji števil- ki, ta pionir — mladi umetnik to zasluži. »Lepa hvala, si ve- sel? Oglasi se malo, da se bo- va kaj pomenila, saj Stražišče ni daleč.

Milenka (Poljane) tvoj dopi- sek je kar lepo napisan, samo malo preveč je žalosten. Daj napiši kaj veselega, saj znaš in gotovo bo priobčeno. Draga Ma- rica iz Strnice, ti pa ne beseš dobro, kar je napisano, veš, to- krat ni bila nagradna križanka, rešitev je šla v koš, pa drugič. Ostalim bom odgovoril prihod- njč — vaš

Dedek Kosobrin

IZ DEDKOVEGA NABIRALNIKA V tovarni IBI

V tovarno Ibi smo šli zato, da smo si ogledali, kako se de- la blago. Najprej smo šli v pro- stor poln bombaža. Zložen je bil v velike, trde bale. Potem smo šli v predilnico. Videhli smo dolge stroje. Na njih so se vr- tela vretena. Nato smo šli v tkalnico. Tam smo videli stro- je, iz katerih se je že vilo bla- go. V tovarni Ibi se mi ni zde- lo prijetno, kajti stroji so tako

Toplo je postajalo. Led se je tajal in velike, snežne krpe so kar vidno kopnele pod sončnimi žarki. V zraku je že dišalo po pomladi, zato so se kljub snegu že v zgodnjih jutranjih urah oglašali ptički in skoraj nasilno zahtevali nov letni čas. Niti mrz, ki je zopet pritisnil z vso močjo, jih ni mogel prepričati, niti zaustaviti, da ne bi gosta- leli svojega pomladnega speva. Takega lepega, sončnega popo- dneva se je tudi Mojci in Metki zahotelo pozdraviti prebujajočo se naravo. Tako vabljivo je bilo vse to, da sta se odpravili trga- ti zvončke.

Mala Metka je stanovala s svojim starim očetom v kleti, kamor ni nikoli posijalo sonce. Mati ji je umrla, ko je bila še čisto majhna. Zaradi nezdrave- ga stanovanja in revščine je za- padla v jetiko in ju tako zgo- daj zapustila. Tudi Metka ni prav zdrava. Večkrat čudno su- ho pokašljeje in drobni, prosoj- ni obrazek ji od napora zagori v nezdravi rdečici. Toda ne to- ži nikoli. Kakor je majhna, ve, da mora biti v oporo svojemu betežnemu očetu.

Opravlja vsa domača dela in z zagrizeno vztrajnostjo prena- ša skoraj neverjetne napore. Zdaj je oče legel k opoldanske- mu počitku in ona je prosta.

Kdaj so se naučili na Koroškem lepo peti

Vsak pozna lepe koroške pes- mi in jih tudi rad zapoje ali vsaj prisluhne, ko jih izvajajo na koncertu.

V starih časih nisi čul po Ko- rotanu tako ubranega petja, ka- kor danes. Po poljih, gozdovih in po logih so se ljudje med delom kislno držali, včasih so se tudi prerekali in zbadali.

Nekoč pa je prišlo čez hribe v vas zalo, mlado dekle. Nihče je ni poznal. Pri nekem kmetu v vasi je dobila službo. Z vese- ljem se je lotila vsakega dela. Bila je spretna, delo ji je šlo urno izpod rok, a pri vsakem opravilu je od zore do mraka prepevala. Koliko pesmi vam je to znala. Ljudje so sprva ostr- meli, ko so jo slišali, nato poslu- šali kar z odprtimi usti, pozneje pa še sami poizkušali, sprva čis- to tiho, pozneje pa so vedno bolj in bolj glasneje pritiskali in potiskali zrak v svoje glasil-

Tako si je zaželela sonca, ki ga sicer nikdar ne vidi. S prija- teljico sta hiteli na vso moč, ka- kor bi se bali, da ne bosta česa zamudili. Vzpenjali sta se v klan- nec, da ju je obilaval znoj. Na- rava je bila čudovita. Sence so se na tu in tam zamrzlem snegu ostro odražale. Prispeli sta na reber, na kateri ni bilo več snega. Mojca je vzkliknila in razširila roke: »Joj, zvončki! In res, na jasi pred njunimi očmi so se belili nežni cvetovi. Tako toplo je bilo, da je Metka kar sedla na parobek, dasi jo je starejša Mojca opominjala, naj ne sedi na vlažni zemlji. Toda Metka je bila presrečna in ni prav nič slišala zaskrbljenih opominov svoje prijateljice. Pr- vič v svojem mladem življenju je občutila tolikšno srečo, da ji je drobno srcece burno utripalo. Nabrala je že dovolj zvončkov, toda sonce se je še vedno ši- roko smejalo z neba. Kar nena- doma je zavel mrzel veter in malo Metko je zabelelo do kosti. A le za trenutek, že v nasled- njem trenutku pa je na to po- polnoma pozabila. Mojca je po- spravila svoje zvončke, nato pa se odpravila domov. Metka ji je molče sledila in pritiskala na srce bele cvetove.

Prišla je domov, ko je sonce že zdavnaj zašlo. Treslo jo je,

da so ji šklepetali zobje. Oče- tu pa ni povedala ničesar, da ga ne bi vznemirila. Drugi dan je obležala s hudo vročino. Drob- no, mršavo telesce je trepetalo in drgetalo tako zelo, da se je tresla vsa postelja. Naslednji dan je prišel zdravnik in ugo- tovil pljučnico. Dekletce je že težko dihala, toda njene oči so žarele in njen pogled se je po ure in ure ustavljal na zvonč- kih, ki so cveteli v revni vazi na omari. Kakor da je iz teh belih cvetov srkala svojo živ- ljenjsko silo, tako se je zdelo, ko je kljub zdravnikovemu zmi- govanju z rameni trmasto vztrajala pri življenju. Ponoči pa se je bolezen poslabšala. Metka je pričela blesti. Zdelo se ji je, kot da so njeni zvončki oživel in stegujejo svoje drobne ročice proti njej: »Pridi! Kljub očetovi veliki pažnji je počasi vstala iz postelje in stopala v vročici proti omari, odkoder so jo vabile njene ljubljenske. Pri- stavila je s poslednjimi močmi stol k omari in stopila nanj. Tedaj pa jo je obšla slabost in zdrknila je na tla. Komaj sla- boten vzdih se ji je izvil iz prsi, nato pa se je po vsem obrazu razlil blažen smehljaj. K prsim je krčevito stiskala nežne cvetice. Ko jo je oče na- šel na tleh, jo je s tresočimi se rokami dvignil. S solznimi očmi je uzrl zvončke, ki jih je rdečila sveža kri, ki je kaplja- la iz majhne ranice na temenu. Ona pa se je smehljala, kot bi hotela reči: »Oče, lepo mi je, ne žaluj! V tem smehljaju je ležala vsa njena mladost, njena drobna, a zanj breždanja sre- ča, ob kateri se je utrvalo nje- no mlado življenje.

Polzek in miška

Srečala miška je polzka na poti in ga pobarala: Striček, kam? To si neumen, da hišico nosiš, mnogo hitreje bi hodil sam!

Mene oglej si, kako sem okretna, ti pa nerodnež — počasnež tak, vleče za tabo se slinasta cesta, vleče se, vleče se, kakor vlak»

»Rajši že svojo jaz hišico nosim kakor bi v luknji kje domoval. Varno, počasi le svojo pot hodim, v pasti nikdar ne bom vzdihoval.«

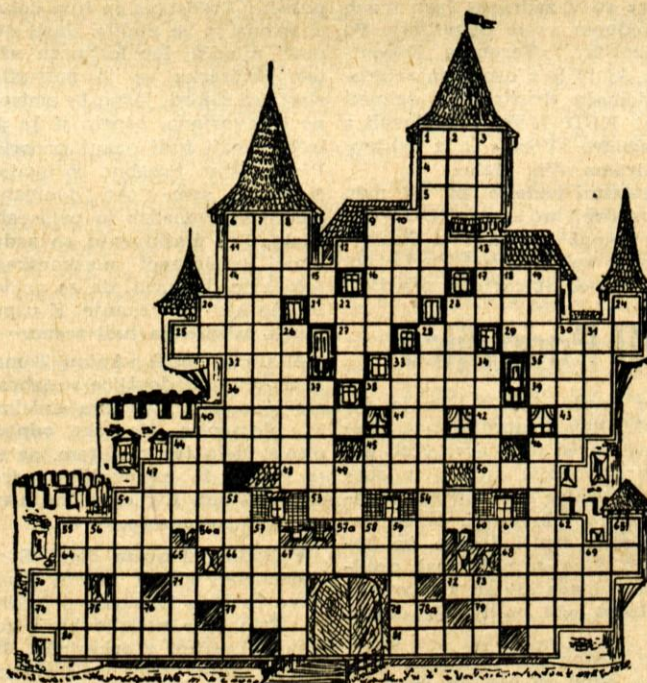
»Misliš, da res sem tako jaz neumna, da bi se mogla ujeti v past? Lahko bi vedel: sem pametna miška, dobro vem, kje smem slanino krast.«

Sem izza plota pa mačka pokuka, cmokne z jezikom in skoči: skok — miška zajoče, a mačka se smeje: »Zdaj te imam, je zaman tvoj jok!«

Polzek pa urno v hišico smukne, v njej pa pri sebi mrmra: »Se bom s seboj svojo hišico nosil, koder grem, kamor grem, sem doma.

Martina Bidovčeva.

TRDI OREHI Križanka »GRAD«

podložniki, 10. telesna poškodba, 13. nasprotno od dneva, 15. plo- skovna mera, 18. srednjeveško orožje, danes telovadno orodje, 19. suha trava, 20. podredni vez- nik, 22. število, 24. začetnici slo- venskega pisatelja, ki je spi- sal »Kmetijske slike«, »Agitator- ja« in druge povesti, 26. dopol- danska ali popoldanska južina, 28. srednjeveško orožje, ki se je sestalo iz sekire, sulice in osti ali kavljaja; nosili so ga stražarji, 30. del telesa, 31. slavni grški basnopisec, 33. tol- kalo, ki je s svojim ropotom po- zivalo bojevnike v boj, 34. mo- ško ime, 37. red v sprčičevalu, 4. zavoj, oмот, 44. manjša cesta, 45. predpona, ki označuje na- sprotje (tujka), 46. graščinsko gospodarsko poslopje, 47. odpr- tine v grajskih zidovih, odko- der so streljali na sovražnika, 49. nedelavna čebela, 51. želez- na vrh sestavljena iz členov, 52. obzidje, visok zid, 55. želez- na obleka viteзов, 56. domača žival (srbohrvatsko), 57. gora na Koroškem, v kateri po pravljici spi kralj Matjaž s svojo voj- sko, 58. besedica, ki jo rabimo pri tvorbi pogojnika, 59. edinica, 61. kamen, s katerim brusijo koso; tudi domača žival (dvo- jina), 62. veznik, 63. vrsta pes- nitve, 65. del dneva (množina), 67. prvi slovenski vladar, 69. in- dustrijska rastlina, 70. osebni zaimek, 73. vek, 75. dva enaka soglasnika, 76. medmet, 78a. vez- nik.

UGANKE

Zakaj v Sloveniji kukavica nikoli ne kuka zvečer?

Ne more! Kukavica vedno le ku- kuje!

Kdaj kosimo seno?

»Kosimo seno, ko je seno suho!«

Katero slovensko besedo na- piše najboljši slavist vedno na- robe?

»Narobe!«

Mlinar ima šest hčera in vsa- ka hčer ima enega brata. Kol- ko otrok ima mlinar?

»Mlinar ima šest hčera in vsa- ka hčer ima enega brata. Kol- ko otrok ima mlinar?«

1 NA POLJANI

Lilija tam na poljani je nekoč cvetela. V njenem cvetu majcena je Lilijka živela.

V sveži rosi je ob zori vselej se kopala, slednje jutro v soncu zlate si lase česala.

So metuljčki na obiske tjakaj prileteli, srkati po mili volji so medico smeli.

O prelepih rožnih grmih so ji govorili, kot prijateljski so vselej se težko ločili.

Res na pot je za metuljčki Lilijka želela, a oditi z doma sama ni nikoli smela.

Komaj je v naslednjem jutru spet oči odprla, gosta čudnega tedaj je pred seboj uzrla.

S KRANJSKE GIMNAZIJE

Odklonilen odnos profesorjev do telesne vzgoje

Pretekli teden je imel šolski odbor na I. gimnaziji sestanek s profesorjskim zborom. Pred tem pa so se sestali profesorji s komitejem mladinskega aktiva. Na njem so razpravljali o vzgojnih problemih na šoli. Vsekakor je pohvalno, da se ta organ družbenega upravljanja zanima tudi za vzgojne probleme med mladino. Na sestanku so udeleženci ugotovili, da se je disciplina na šoli izboljšala, prav tako učni uspeh. Več pozornosti bo treba posvetiti oblikovanju dijakovega svetovnega nazora. V ta namen naj profesorji ob vsaki priložnosti govorijo o izgraditvi in problemih naše države, o socializmu in njegovi poti, ki si jo je utiral in si jo še utira v svetu itd.

Pred dnevi je bila konferenca šolske skupnosti. Dijaki so sprejeli več sklepov, o katerih sta razpravljala šolski odbor in profesorski zbor. Zahteva dija-

VOJVODINA : SLOVENIJA V KAMNIKU

Končane so vse priprave za srečanje v telovadbi med mladinkami Vojvodine in Slovenije. Tekmovanje bo 8. aprila v Kamniku. Skok v višino in daljino bo v gimnazijski telovadnici, ostale točke dvoboja pa v dvorani kulturnega doma. Ker je to prva podobna prireditev v Kamniku, vlada zanjo veliko zanimanje.

objave • oglasi

Ugodno prodam kuhinjsko opremo, avtomatsko tehtnico. — Naslov v upravi lista.

Zamenjam enosobno stanovanje v Radovljici za enako v Kranju ali okolici mesta. Naslov v upravi lista.

Krajevno podjetje — pekarija v Senčurju rabi honorarnega knjigovodjo.

Dimnikarskega vajenca sprejem takoj. Mravlja Janez, Sk. Loka.

Sprejem gospodinjstvo pomočnik, ki se nekoliko razume na kuho in kmečko delo. — Naslov v upravi lista.

KINO »RADIO« JESENICE
6. aprila angleški film — drama »ZASUŽNJENO SRCE«. — Predstave ob 18. in 20. uri, zadnjič.

KINO »PLAVŽ« JESENICE
6. aprila ameriški barv. film »NEUMNO DEJANJE«. — Predstave ob 18. in 20. uri, zadnjič.

KINO »KRVAVC« CERKLJE
7. in 8. aprila mehiški film »LA RED«, v glavni vlogi Rosana Podesta. Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 18. in 20. uri.

KINO »SORA« ŠK. LOKA
6., 7. in 8. aprila francoski film »GROF MONTE CRISTO«. I. del.

KINO NAKLO
7. in 8. aprila angleški film »TRENUTEK OBUPA«. — Predstave v soboto ob 19. uri in v nedeljo ob 19. uri, predstava ob 16. uri odpade.

Prodajam mlatilnico znamke »Deghentrater« 170 cm širine z dvojnimi čistilom. Natančneje se poizve pri Okorn Francu, Senčur 150. Prodajam tudi repo za krmo.

Sobico v Kranju dam upoko-
jenki za pomoč družini. Ostalo po dogovoru. Ponudbe na upravo lista.

Prodajam se različno rogovje in dve »Samaropse« palmi. Koroška cesta 5.

Prodajam 5000 kg repe. Dolinšek Jože. Velesovo, Cerklje. V centru mesta Kranja naprodaj dva ali trisobno stanovanje, skladišče in obrtna delavnica. Polzve se Kranj, Prešernova 1.

Prodajam manjše posestvo, vse gospodarsko orodje, živino. — Voklo 58, Kranj.

Kombinirano omaro, orehova korenina, zamenjam za šivalni stroj, razliko doplačam, eventualno prodam. Pejevič, Partizanska 13, Kranj.

Poceni prodajam otroški športni voziček. Naslov v upravi lista.

Kravo rodovniško, ki bo tretjič teletila 7 aprila, ali drugo po izbiri, prodajam. Praprotnik, Prezrenje, Podnart.

Kupim vprežnega vola 300—400 kg ali konja. Rant Francka, Podbrezje 20, p. Duplje.

● Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRAVJ

8. aprila ob 10. uri dopoldan — matineja — znižane cene 30 dinarjev. »BRATOVŠČINA SINEDIOT, uvertura — R. Wagner: Lohengrin, uvertura. 14.30 Pionirski kotiček.

teh urah pouka telesne vzgoje in o resnejši izrazi športnih dni zavrgli. V pogledu sodelovanja med profesorji in dijaki v športu se gimnazija ne more pohvaliti s posebnimi uspehi.

Jan

Iz Ljubnega

Telesno-vzgojno društvo »Partizan« iz Ljubnega je organiziral prvo mladinsko plesno šolo pod vodstvom priznanega plesnega učitelja. Tečaj se je pričel 8. januarja 1956 in je bil zelo dobro obiskan. Obiskovalo ga je 84 mladincev in mladink — nekateri iz zelo oddaljenih vasi. Naša mladina, ki je pozdravila delo organizatorjev — danes uspešno zaključuje plesno šolo, v kateri se je naučila celo vrsto športnih in družabnih plesov. Ob zaključku vabi vso našo javnost na plesni venček, ki bo v nedeljo, 15. aprila, ob 3. uri popoldne v domu Partizana Ljubno. Plesalci šole bodo izvajali elitni plesni turnir. Po programu bo zabava s plesom. Igral bo plesni kvartet. Vsi ljubitelji plesa in zabave vabljeni. Z.

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 radijski dnevnik in 22. uri. Oddajo »Zelenci ste« — poslušajte ob nedeljah ob 15.15 in ob delavnikih ob 17.15 uri. Kmetijski nasveti in Kmetijska univerza vsak delavnik ob 12.30 uri.

PETEK, 6. APRILA

6.20 Naš jedilnik.
11.45 Cicibanom — dober dan! (M. Potokar: Naša Neža in mucek Piki).
12.00 Skladbe slovenskih avtorjev pojeta moški in ženski Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
14.30 Zanimivosti doma in po svetu.
15.40 Utrinki iz literature — Danilo Nikolič: Namesto cvetja.
18.00 Spoznavajmo človeka — Dr. Pediček: Vrste značajev.
18.15 15 minut z veselimi godci.
20.00 Tedenski zunanje-politični pregled.
20.30 Konstantin Brailolou: Glasba narodov sveta — X. Grčija.
21.15 Oddaja o morju in pomorskih.
22.30 Radijska univerza — a) Anton Ramovš: Nekdanji vulkani po Slovenskem — b) Velike industrije — Raul de Vitry: Aluminij — I.

SOBOTA, 7. APRILA

11.05 Za dom in žene.
11.15 Lahek spored izvaja Mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbeka.
11.45 Pojte z nami, otroci!
12.40 H. Berlioz: Beatrice in Benedict, uvertura — R. Wagner: Lohengrin, uvertura.
14.30 Pionirski kotiček.

Lešnik pred Pucem

Šahovsko društvo na Jesenicah, ki je zadnje čase zelo delovno in je tudi kvalitetno napredovalo, je organiziralo prvi »Pokalni šahovski turnir mesta Jesenice«. Turnirja se je udeležilo, kakor smo že poročali, 14 šahistov in sicer: mednarodni mojster Puc, mojster Lešnik, šest mojstrskih kandidatov, pet prvokategorikov, en drugokategorik in avstrijski mladinski prvak Kreppenhoffer. Turnir sta vodila Ernest Kapus iz Ljubljane in Zdravko Zupan z Jesenic. Medtem ko je po prvih kolih vodil Puc, je kmalu prevzel vodstvo mojster Lešnik in s sigurno igro obdržal prednost do konca. Rezultati prvega »Pokalnega šahovskega turnirja za mesto Jesenice« so sledeči: Lešnik (Radovljica) 11, Puc (Kranj) 10, Mišuna (Celje) 8, Trampuž (LSK) Guzelj (Maribor) 7,5, Sicerl (Kranj), Tomšič (LSK) 7, Kreppenhoffer (Avstrija) 6,5, Strumbel, ing. Sešek, prof. Kuster (Jesenice) 5,5, Misjak (Kranj) 4, Korošec in Jan (Jesenice) 3. Organizacija turnirja je bila odlična, s čemer so Jeseničani ponovno dokazali, da so sposobni organizirati podobne in tudi večje šahovske prireditve.

STROGO KAZEN ZA

PODIVJANEGA PRETEPAČA

Minulo soboto je priredila skupina jeseniških fantov, ki so bili vpoklicani na odsluženje kadrovskega roka v gostilni »Svoboda« na Jesenicah poslovilno zabavo. V omenjeni lokal je v poznih večernih urah prišel tudi Franc Zeželj v družbi treh razgajalcev, ki so z izzivanjem skušali izzvati v lokalni prepri in dva izmed fantov celo fizično napadli. Da jim ne bi pokvarili zabave, je par fantov zgrabilo pretepače in jih vrglo iz gostilne. Pred gostilno je Franc Zeželj med prerekanjem z nasprotniki pograbil žepni nož in z njim zabodel v hrbet tovarniškega delavca Franca Vavrava. Ranjeni je bil spriči dobljenih poškodb takoj prepeljan v bolnišnico. Storilec se je znašel pred sodniki in dobil 3 mesece zapora.

MATI, KI NI VREDNA TEGA IMENA

Marija Pugelj z Bleda se je rada vdajala pijančevanju, pri tem pa zanemarljivo materialno oskrbo svojih otrok. Večkrat se je zgodilo, da je šla zjutraj v gostilno, se vrnila šele zvečer,

otroka pa puščala ves dan doma brez hrane. V pijanem stanju ju je za vsako malenkost nečloveško pretepala. Mlajšega sina Božidarja je 3. decembra 1955 tako pretepla s palico, da mu je povzročila lažje telesne poškodbe. Ker je denar, ki ga je zaslužila, in otroški dodatek običajno porabila za pijačo, je otroka navajala na prosjačenje, delno pa sta bila na to zaradi lakote tudi sama prisiljena. Okrajno sodišče jo je obsodilo na 15 dni zapora, izvršitev kazni pa je na njeno priprobo Okrajno sodišče v Ljubljani odložilo za dobo treh let.

Gola sečnja gozda je po obstoječih predpisih le izjemoma dovoljena in vezana na izrecno odobritev Državnega sekretariata za gospodarstvo LR. Tega pa ni upošteval V. B. iz Naklega pri Kranju, ki je meseca januarja 1956 posekal na površini 20 arov svoje gozdne parcele v Lancovem ves stoječi les v skupni izmeri okrog 20 prn. Zagovarjati se je moral pred okrajnim sodiščem v Radovljici in bil obsodjen na 15.000 dinarjev denarne kazni.

Kaj ima na sporeda Radio Ljubljana

14.45 Mladinski zbori pojo.
15.40 Utrinki iz literature — Pesmi Stane Vinčeka.
16.00 Koncert po željah.
18.00 Okno v svet: Kanal med Porurjem in Loreno.
18.15 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skoberneta.
18.30 Jezikovni pogovori.
20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 8. APRILA

8.00 O športu in športnikih: Med športniki v Šiški.
8.15 »Vsak eno...« Revija narodnih ansamblov, solistov in zborov, ki sodelujejo v našem radiu.
9.00 Otroška predstava: Dve Marički (po češki pravljici priredil Jože Zupan).
10.00 Družinski pogovori.
11.00 Oddaja za Beneške Slovence.
12.00 Pogovor s poslušalci.
13.30 Za našo vas.
16.30 Ribiči na Dojranskem jezeru (reportaža).
18.00 Radijska igra — F. G. Lorca: Yerma.
21.00 Kulturni razgledi.

PONEDELJEK, 9. APRILA

11.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Hans Soerensen: Naši dedje in krompir (zgodovinska slika).
12.40 Pohorski fantje pojo in igrajo.
13.35 Od melodije do melodije.
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo a) Drago Ulaga: Nekaj o športnem tekmovalstvu — b) J. Stave: In kaj zdaj? (nagradna dopolnjevanja).
15.15 Slovenske narodne pesmi.
15.40 Se pomnite tovariši? —

Vlado Habjan: Z Mihom po Dobrovljah.
18.00 Iz naših kolektivov.
18.15 Bizet: Uvodna glasba k III. dej. opere Carmen — M. de Falla: Trirogelnik.
18.45 Narodne pesmi poje Vokalni kvartet Vrhnika.
20.00 Mladinska oddaja.
20.15 Simfonični koncert Rada Ljubljana — Bela Bartok: Druga suita za orkester (prva izvedba v Radiu Ljubljana) — Carl Orff: Carmina Burana.
22.15 Domači ansambl v plesnem ritmu.

TOREK, 10. APRILA

11.45 Cicibanom — dober dan! Selma Lagerlöf: Veliki ples žerjavov.
12.00 Pesmi in plesi iz slovenske Benečije in Režije.
12.40 Drobne orkestralne skladbe.
14.30 Za dom in žene.
14.40 Filmske melodije.
15.40 Utrinki iz literature — Janko Jesensky: Dragi moj akt.
18.00 Zunanje politični feljton: Socialne in politične posledice avtomatizacije industrije.
18.30 Športni tehnik.
20.00 Tedenski notranje-politični pregled.
20.30 Radijska igra — J. Horvat: Moj rojstni dan (prva izvedba).
22.15 Nočni koncert — Igor Stravinski: Concerto grosso za godala; — Josef Suk: Serenada.

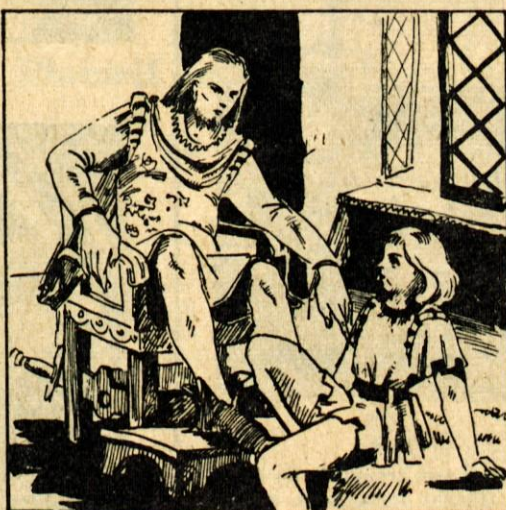
SREDA, 11. APRILA

11.05 Zbrane popevke pojo ljubljani pevci.
11.35 Radijska šola za višjo stopnjo a) Drago Ulaga: Nekaj

o športnem tekmovalstvu — b) J. Stave: In kaj zdaj? (nagradna dopolnjevanja).
12.05 Simfonični plesi.
12.40 Skladbe za violino in klavir.
13.35 V pesmi in plesu po Jugoslaviji.
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Hans Soerensen: Naši dedje in krompir (zgodovinska slika).
14.35 V glasbi po svetu.
15.40 Utrinki iz literature — Vasco Pratolini: Kronika revnih ljubimcev.
18.00 Radijska univerza — Barbieri: Črna internacionala — odlomek.
18.15 Igra tamburaški orkester p. v. Matka Šjakoviča.
18.30 Modni kotiček.
18.40 Skladbe slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
20.00 G. Verdi: Rigoletto, opera v 4 dejanjih.

ČETRTEK, 12. APRILA

11.15 Iz filmov in glasbenih revij.
11.45 Slovenski skladatelji — mladini (glasbena oddaja za pionirje).
12.40 Igrajo solisti lahke glasbe.
14.30 Novi filmi.
14.40 Poje mešani in moški zbor »Svoboda« rudnika Laško p. v. Julija Goriča.
15.40 Utrinki iz literature — Mamin Sibirjak: Lovce Jemelja.
16.00 Glasbene uganke.
18.00 Domače aktualnosti.
18.30 Družinski pogovori — Asistent Ivan Toličič: Mladostnik in spolni problem — I. del.
18.40 Poje Mario Lanza.
20.00 Kulturni obzornik.
20.15 Četrtekove večer domačih pesmi in napevov — sodelujejo priljubljeni ansambl in solisti.
21.00 Novi avstrijski poeti (literarna oddaja).
22.15 Po svetu jazz — XV. del »Be-bop«.

1
Bili so pri nas na Slovenskem nekdanji drugi časi. Gospoda je živela po utrjenih gradovih, ubogi slovenski kmetje pa so se stiskali po skromnih lesenih bajtah. In koliko gorja so trpinčeni deželi storili Turki!

Le kje so današnji dan gradovi, nekdanji vsakemu sovražniku strah in trepet? Samo še razvaline nam pričajo, da so tu v nekdanjih časih živeli mogočni gospodje.

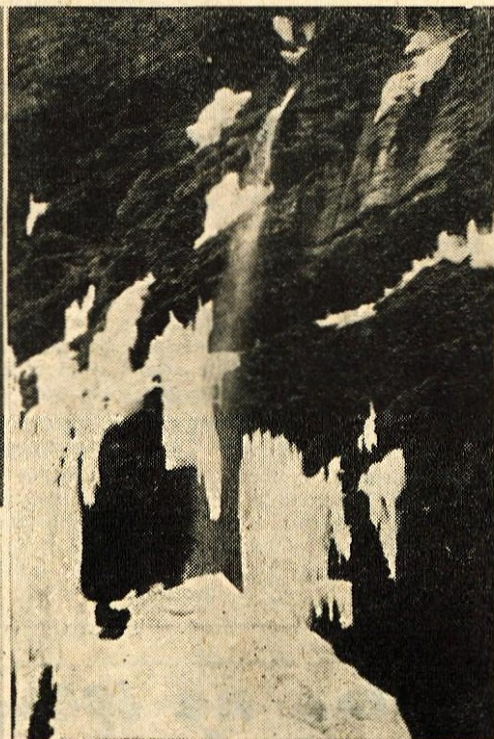
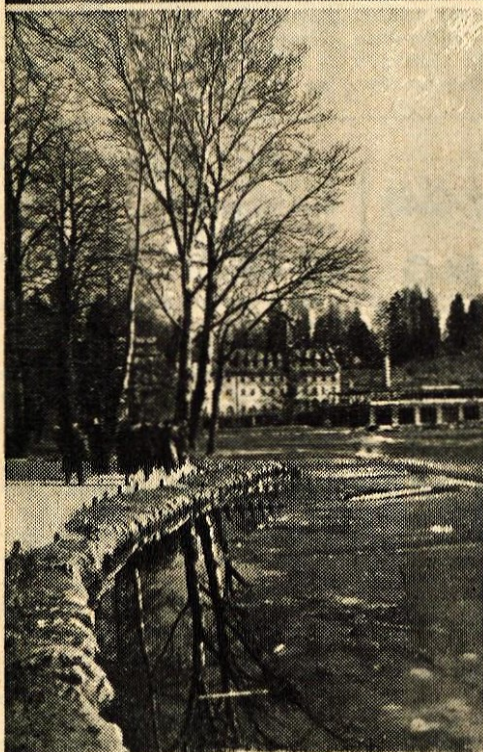
2
Med razvalinami po Dolenjskem Kranjskem je znamenit grad Kozjak. V petnajstem stoletju je stal grad še trden, kakor bi bil zidan za večnost. Ponosno so moli proti nebu okrogli stolpi na hribu, obzidje stalo je nepredrtno kakor trdna skala.

Kakor grad bili so tudi njegovi stanovalci silni, mogočni gospodje. Ohranili so bili svoje preprosto slovensko ime — Kozjak.

3
Pred kakimi štiri sto leti sta živela dva brata Kozjaka. Starejši brat Marko je bil gospodar rodovinskega gradu. Zastaven mož je bil Marko Kozjak, krepke roke, pa tudi blagega srca — dobra duša, le nagle jeze je bil. V orožju večkrat se je skazal hrabrega.

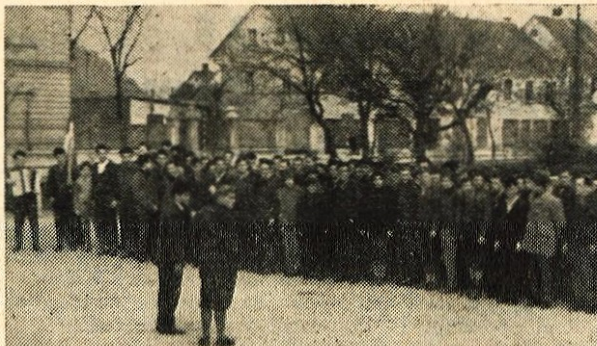
Stopil je v zakon s sosedovo hčerjo, ali žena je kmalu umrla in mu pustila sina Jurija, krepkega, bistrega fantiča.

4
Ves drug bil je mlajši brat — grbavi Peter. Že v mladih letih potuhnjen, zviti in poreden, zrastle je v zlobnega moža. Bližal se ni z nikomer, vsakega je sovražil. Oče ga je poslal v stiški kloster, a Peter se je že po mesecu dni vrnil na grad, kjer je ostal še po očetovi smrti. Za očetom je Marko prevzel gospodarstvo, Peter pa je vse dni ostajal v svoji kamnici in tuhtal debele stare pisane bukve.

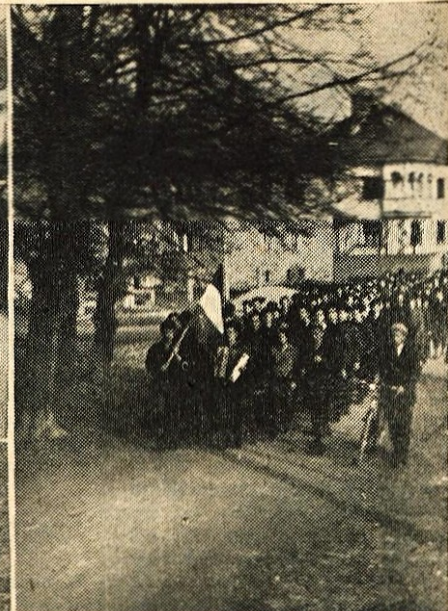

Spomlad po Gorenjski

Levo zgoraj: Pogled na središče železarske Kroke, ki postaja iz leta v leto privlačnejša turistična točka, zlasti za inozemce. — Zgoraj: Slap Peričnik si je že letos ogledalo precej ljudi, čeprav za izlete še ni bilo dosti prilike. Toda, ko bo topleje in ko pride poletje... — Levo: Najmikavnejši turistični kraj, dobro poznan tudi daleč okoli izven naših meja, je prav gotovo Bled. Prvi gostje so se že z velikim užitkom sprehodili ob obali jezera.

Zgoraj levo: Preteklo nedeljo so se za desetletnico delovnih brigad, mladinci iz Kranja (prav tako seveda tudi drugje), v jutranjih urah odpravili na delo. Slika prikazuje zbor brigade. — Zgoraj desno: Brigadirji so med potjo na delovno mesto obujali spomine na razne delovne akcije, spremljala pa jih je pesem. — Spodaj levo: Nekaj brigadirjev je delalo v Stražišču. Desno spodaj: Mladinci med delom na Planini.

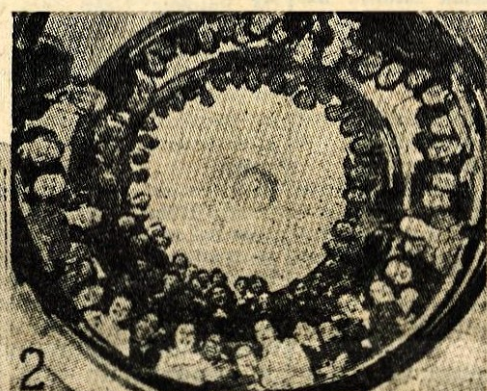
Naš fotoreporter je zabeležil

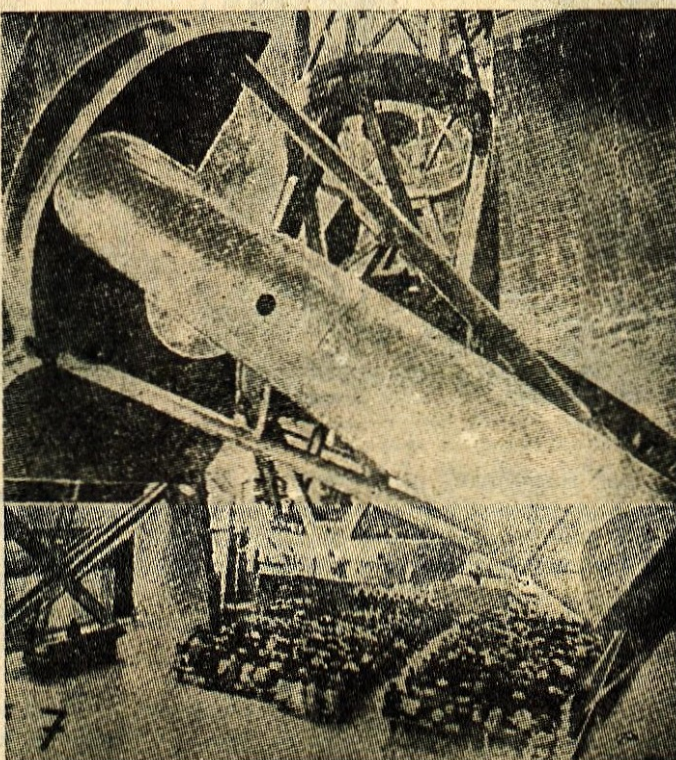
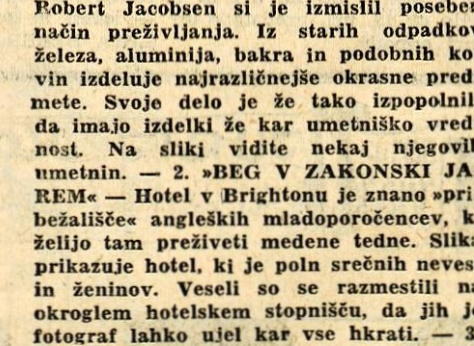
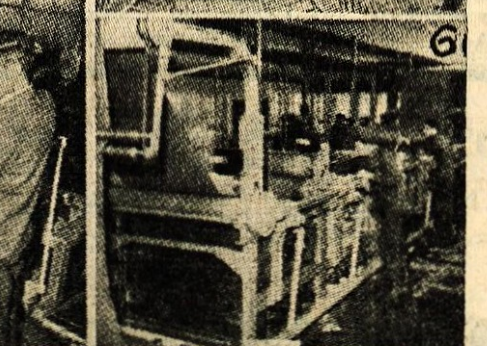
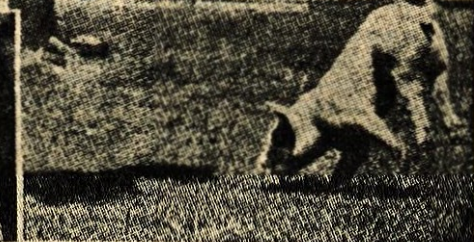
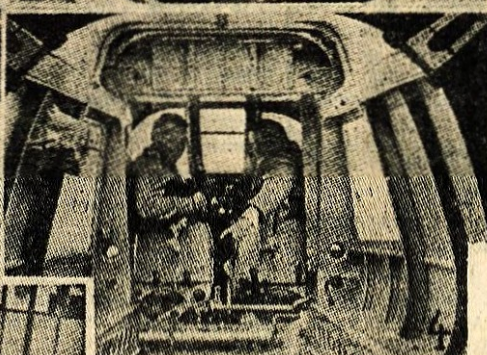
Levo zgoraj: V nedeljo sta se prvič v spomladanski nogometni sezoni borila za točko v Ljubljansko-primorski ligi kranjska predstavnika. Rezultata sta bila v obeh srečanjih (v Kopru in v Kranju) enaka — 4:0, toda s to razliko, da je bil enkrat v dobro za »Triglavo«, drugič pa v slabo za »Mladost«. Slika prikazuje Brezjarja, z nogo v gipsu in palico v roki, ki daje zadnja navodila napadalcu »Triglavi« Mihelčiču. Ta je dosegel na tekmi tri gole.

česar si tega v tem trenutku, ko ga je »zabeležil« filmski trak, prav gotovo ni mislil. — Desno zgoraj: »Od štirih jutraj, pa do 7. zvečer smo morali delati nekaj, od tega pa nismo imeli nič«, pravi 82-letni Luka Lukman, kroparski kovač. Danes pa so mu v zabavo njegovi otroci (6), v še večje veselje pa vnuki, katerih ima že 10. Ena izmed njih se je hotela s svojim dedom tudi slikati za »Glas Gorenjske«. — Levo spodaj: Prebivalci Planine pri Kranju upajo, da bodo dobili v najkrajšem času modernejšo kanalizacijo kot jo prikazuje slika. — Desno spodaj: V parku na klopici in če še sonček posije, je res najbolj prijetno kramljati.

PO

širnem svetu

1. ČUDA IZ ODPADKOV — Danec Robert Jacobsen si je izmislil poseben način preživljanja. Iz starih odpadkov železa, aluminija, bakra in podobnih kovin izdeluje najrazličnejše okrasne predmete. Svoje delo je že tako izpopolnil, da imajo izdelki že kar umetniško vrednost. Na sliki vidite nekaj njegovih umetnin. — 2. »BEG V ZAKONSKI JAR-REM« — Hotel v Brightonu je znano »pri-bežališče« angleških mladoporočencev, ki želijo tam preživeti medene tedne. Slika prikazuje hotel, ki je poln srečnih nevest in ženinov. Veseli so se razmestili na okroglem hotelskem stopnišču, da jih je fotograf lahko ujel kar vse hkrati. — 3. Nenavadna reč se je primerila nekemu kanadskemu živinorejcu. Svinja mu je povrgla sedem lepih pujskov, a je enega po nerodnosti pomendrala. Toda pujsk si je kmalu opomogel. Prav po akrobatsko je začel hoditi po prednjih nogah — zadnje so bile hrome — kadar se hoče ustaviti, pa se nasloni še na rilček in tako stoji na treh nogah. Po štirih mesecih se je pujsk sicer pozdravil, vendar včasih rad »pozabi« in jo mahne po travi kar na svoj stari način. — 4. Prelomljen je zid molka okrog obnove nemške letalske industrije, ki je spet začela z delom in se nenehno razvija. Kaže, da se Nemci ne marajo odreči nobeni veji industrije, čeprav so bile postavljene po končani minuli vojni zelo stroge omejitve. Slika prikazuje notranjost novega nemškega letala v izgradnji (DO 27), kakršnih je Adenauerjeva vlada naročila že 428 za potrebe vojske Zahodne Nemčije. — 5. Na sliki vidimo televizijsko kamero, s katero je možno opazovati procese v atomskem reaktorju ter napraviti različne posnetke. Tako televizijsko kamero so konstruirali v Angliji. Kot vir svetlobe je pred objektiv kamere montiranih 5 žarnic. — 6. Nov »fular« stroj za barvanje tkanine v zagrebški tovarni »Tvorpam«. Stroj obratuje v Zagrebu že mesec dni in je avtomatiziran — to se pravi, da lahko barva nepretrgoma. Ta stroj je delo nekaterih tovarniških strokovnjakov in mojstrov. V eni uri lahko obarva več kot 2000 metrov tkanine. —